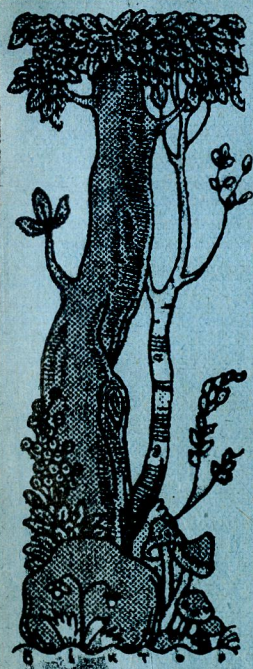

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 4.

ЦВІТЕНЬ 1926.

РІК VII.

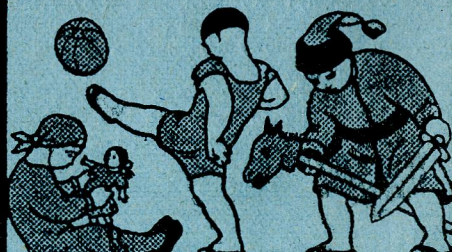

ЗМІСТ.

1. В маленькій хатині	81
2. Попелюшка	82
3. З весною	87
4. Несподіваний напад	88
5. Байочка про смерічку	89
6. Віл і кінь	90
7. Одурений чорт	91
8. Марійчин братчик	93
9. Сніговик	93
10. Суперечка на писарьскім столі	95
11. Про князенка Змія й дівчинку Орису	96
12. Брамін і віл	100
13. Танок	101
14. Нерозважний	102
15. Загадки	103
16. Розвязки загадок	104

Ціна 50 сотиків.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
можна передплатувати
в кожному уряді поштовим
у цілім краї.

ПЕРЕПИСКА

З

ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Петро Іваш у Перемишлі: Не гнівайся на мене, що через недогляд пере-
крутив твоє назвисько. Невизнано підписуються тільки пани міністри і пан... проку-
ратор.

„Світик“ дуже радіє, що так пильно його читаєш. Не одно гарне й корисне
пошириться Тобі із цієї лектури на ціле життя. Всім своїм Товаришам передай по-
здоровлення від „Світика“. Загадки будуть надруковані.

Лев Каблук у Боківі: До Ореста Зубрея адреса така: Brzoza królewska,
pocztą Leżajsk. Він дуже урадується, коли одержить листик від Тебе, бо живе між
чужими і не чує рідної мови, хіба лише дома між родичами.

Другий том „Дон Кихота“ ще не надрукований. Буде готовий аж десь перед
вакаціями і аж тоді одержиш сю книжечку. Гроші на неї (3 Зл.) зарезервовані.
Загадки будуть надруковані. Чи не скучаєш дома сам без Олі?

Лесь Маківка у Холмі: Хід шахової вежі уложений невідповідно. Треба зав-
сідги давати загадку шахову, щоби займала усі 64 поля шахівниці. Перед укладом
такої загадки треба наперед відшукати якийсь гарний вершик (фрагмент), який на-
лежить поділити на 64 склади і аж тоді належить розмішувати ці склади на
шаховім полі. Дві інші загадки по маленькій перерібіці будуть надруковані. Чому
не стараєшся поширити „Світик“ у крузі своїх приятелів у Холмі? Ти звідам оди-
нокий передплатник.

Любомир Беч у Перемишлі: Твої розвязки загадок були найстаранніше
виконані з поміж усіх. За те загадочна візитівка не удалася Тобі. Шаховий бігун
треба поправити, бо він має лише 30 складів, а повинен їх мати 32. Старайся до-
бирати до загадок різні форми, бо від цього залежить у першій мірі вартість кожної
загадки. Уложити інтересну загадку то те саме, що написати гарний вершик.

Богдан Рибчук у Городенці: Газетку передплатуй через поштовий уряд у Горо-
денці, бо Адміністрація приймає тільки цілорічні передплати. Твоя бібліотека мусить
бути дуже гарна, коли маєш так багато книжечок. Чи маєш на книжки окрему
шафку і чи маєш список усіх книжечок? Певно багато товаришів позичає у Тебе
книжки до читання? Хто з товаришів у Твоїй класі має власну бібліотеку? Чи Пу-
хальський і Макогон мають усі книжечки видавництва „Світ Дитини“? Фігуральна
загадка буде надрукована незабаром.

Орест Колтунюк у Перемишлі: Бачиш, як то приємно розвязувати за-
гадки! Дуже багато нових і цікавих річий можна так навчитися. Дуже ба-
гато Твоїх товаришів присилає розвязки. Се знак, що вони цікавлятьсяя ими тай
читають при тій газетці. А що подобається Тобі найбільше у „Молодій Україні“?
Пиши частіше і багато про себе й своїх товаришів.

Василь Фіжбелюк у Роатокі: „Світик“ незмірно радіє із знакомства з То-
бою. Чому так пізно навідався до нього, коли вже від двох років постійно читаєш
обі газетки? Розвязки загадок добрі були. Присилай їх постійно, а певно в своїм
часі виграєш якусь книжечку як премію за свою пильність. Давай читати „Світик“
своїм товаришам у школі. Чи маєш які книжечки до читання? Чи є у вашій школі
бібліотека для дітей? Коли ні — то всі діти повинні попросити пана учителя, щоби
зложив таку бібліотеку і тоді будуть мати багато гарних книжечок до читання.
Головно літом на селі псовинні хлопці й дівчатка, що пасуть худобу, читати кни-
жечки. Далеко більше через се досягнуть користі, ніж як будуть бігати безцільно, або
проводити муть час на всяких сваволях та збитках, через що нераз приносять ба-
гато шкоди собі й іншим. Чи є у вашому селі читальня і чи є там книжки для
шкільної молоді?

Борис Вітошинський у Перемишлі: Деякі із надісланих загадок увійдуть
до газетки. Ребус треба було нарисувати гарніше і на окремій карточці. Чи Ти
читав „Пісню про Гролянда“? Хто учить у вашій класі історії й українського? Котрі
предмети найбільше займають Тебе і чому?

СВІТ ДИТИНИ

В МАЛЕНЬКІЙ ХАТИНІ.

В маленькій хатині — при заході сонця —
Сидять біля себе сестрінка і тітка...

На цілий простір малого віконця
Розложились пишна, зелененька квітка.

З тіткою сестрінка сміється — жартує —
Щось до уха тихо-тихенько шепоче...

Квітонька із вітру зимного жартує,
Який бе об шиби, немов збити хоче.

»Як я тебе дуже, теточко, кохаю!«

Говорить і руки теточки цілує...

Квітка у віконці цвіте, як у маю,

Та з зими й морозу раденько глузує.

»Я тобі, кохана, все-усе розкажу!«

І вказує світик серця молодого...

За віконцем чути хуртовину вражу —

Квітка в теплій хаті не слухає сього.

Тета і сестрінка згадують, що було,

Мріють про будуче, а дівча пустує...

На дворі затихло — то знову загуло —

Крізь шиби на квітку холодочком дує.

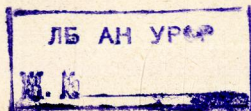
Так все розумно-ніжно поясняє

Тітка сестрінці, любенькій дитині.

Вітер втихає... Квіточка дрімає...

Спокій і щасте в маленькій хатині.

Соня Веселка.

Попелюшка.

(Казка).

КОЛИСЬ БУЛО, серед пишних садів та городів стояла хата. Гарна хата, вся з тисового дерева та з кедрини. У хаті жила вдовиця з двома дочками, Галею та Ксенею. А ще була при ній пасербиця Оріся.

Вдовині дочки не були гарні, та за те злющі були, що аж! Оріся була така краля, що й не змалювати такої, а що вже добра та лагідна й слухняна, мов ангел!

Та ненька ненькою. У неї завжди тільки її діти найкрасші. Так і вдовиця, своїх дочок любила й пестила через край. Усе їм було вільно, нічого не робили, хіба що все прибиралися та на забавах час гайнували. Цілісінькими днями примірювали одяг, спали до полудня, а нічу ходили на вечериці та балі. Тягалася за ними й їх мати, бо й вона ще кохалася в забавах.

За теж бідненька Оріся була нещасна. Гиренький був її світ. Від ранку до ночі цілими днями мусіла послугувати сестрам, варити, прати, мити поміст і посудину.

Від ранку до ночі лунали крики по хаті та городі:

— Де ти, Попелюшко? А ходиж сюди скорійше! Деж се ледащо дівається?

Ось так день у день. Брудна, засмалена, бож вічно була біля комина й дістала від мачухи та сестер прізвище Попелюшки.

От стілько мала спокою, як мачуха з дочками пішла на вечериці, чи на балі! Хоч мачуха й надавала їй роботи, та всеж таки бодай можна було виплакати на самоті та й не чути раз-ураз насміхів та лайок, а то й побоїв зазнавати.

Одного дня ще й не свитало, як мачуха збудила Орісю:

— Вставай, Попелюшко, вже досить на всі боки навилегувалася. Вставай, робота жде! Треба мені й Галі та Ксені черевики вичистити, сукні повитріпувати, повідprasовувати мережки та стяжки.

Дівчина зірвалася та зараз забралася до роботи. Звивалася, як могла найскорше та й старалася зробити все як найкрасше.

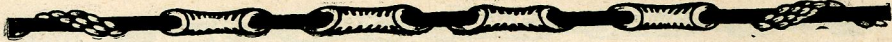
Та мачусі все була недогода. — Та звивайся, неробо, скорійше... як ти се робиш, ледащо!

Та коби то тільки мачуха, а то й Галя та й Ксеня...

— Скорше, скорше, Попелюшко! Давай одяг та й поможи нам зодягнутися!

І бідна Оріся спішиться та й іде помагати Галі та й Ксені. Ох, тут то вже справжня мука була їй.

— Ой, яка ти нездарна — кричить одна, чи друга — та й у злості ще й шпилькою вколе.

А бідна Оріся затисне зуби тай терпить...
Вже, як вони відідуть, тоді виплачеться..
Таке поведення з нею мачухи й сестер їй не новина.
А тут сестри, щоб їй ще більше жалю завдати, оповідають собі про князівський бал.

— То -- каже — Ксеня князенко хоче женитися й тому справляє бал і на сей бал понаспрошував усі дівчата з цілої держави. Одну з них, що йому найбільше припаде до вподоби, вибере собі за жінку. Цікава я, чи вибере тебе, чи мене? А Галя на се:

— Та вже котрусь із нас вибере, бо красших від нас тай красше одягнених там певно не буде.

Слухає се Оріся тай каже:

— Ах, як се гарно булоб, якби одна з вас віддалася за князя!

Сестрички, візьміть мене з собою! Я тільки з боку буду дивитися! Я так рада побачити їх. Візьміть мене, візьміть, сестрички, я так буду тішитися вашим щастем...

— Ха, ха, ха! Ха, ха, ха! — сміялася Ксеня.

— Ха, ха, ха! — сміялася Галя.

Сміялися обі так, аж їм дух заперало.

— Мамо, мамо! Чи чули ви таке? Наша обмашена саджею, обдерта Попелюшка хоче, щоб ми брали її на бал! Ха, ха, ха!

Стоїть Оріся ні в сих, ні в тих, слези до очий тиснуться — і чого ті сестри з неї так сміються? Чим вона гірша від них? Що не має таких гарних одягів, як вони? Якби покійна ненечка була жила, булаб і вона мала такі одяги.

Аж Галі жаль зробилося трохи бідної Орісі тай каже:

— Будь, Орісю, чємна тай слухняна, то ми візьмемо тебе на княжий двір, приберемо красше тай віддамо тебе може за нашого кухарчука, а може й лбокая.

А мачуха кричить:

— Попелюхо! Вибий собі теревені з голови! Рушай у пекарню! Треба дров принести тай води наносити, час уже обід варити!

Пішла Попелюшка в пекарню тай жаль їй, такий жаль — хоч і як рада слези вдержати та не сила — самі з очий іллються.

Бачить се мачуха тай кричить:

— Чого плаксаєш?

А Оріся:

— Мамо, мамочко! Позвольте мені хоч піти поглянути на той бал, на теремі княжі.

— Вибий собі се з голови! — каже мачуха. — Не маєш що робити тай балів тобі захоується, нудьгуєш, лінтяйко! Щоб тобі відійшла охота думати про те, що до тебе не належить, ось тобі робота...

І зіспала гарнець маку й гарнець проса в макітру.

— Маєш мені до нашого повороту з княжого балю вибрати мак із проса...

Вечером заїхала перед дім прекрасна карита й мачуха тай Ксеня й Галя сіли в неї.

Візник луснув із батога, коні рушили, колеса заторохтіли — відіхали..

А Оріся-Попелюшка сіла біля отвореного вікна, взяла макітру з маком і з просом — тай стала вибирати мак.

Вибирає тай плаче...

— То вся ніч піде й я не виберу сього маку!

Аж тут хмара білих голубів летить тай до макітри.

Оріся зразу злякалася:

Вийдять мені все просо й мак, що мені мачуха скаже? Аж дивиться, вони не їдять, тільки беруть зеренце за зеренцем тай кладуть просо до проса, а мак до маку.

А одна горличка сіла їй на плече тай туркоче:

— Ти, Орісю, була все добра для нас, зимою окрушинок нам не жалувала, то ми тобі поможемо...

І не оглянулася Оріся, аж уже просо окремо й мак окремо...

— Ой, дякую вам, добрі голубоньки, дякую, ви мені в пригоді стали!

А горличка, що на рамени, знов туркоче:

— Ти хочеш бути в князя на балю?

— Ой, так хочу, дуже хочу!

— Ходи за мною! — каже горличка.

Оріся пішла...

Горличка летить попереду, а Оріся за нею...

Вже під старою грушею, тою, що на ній такі добрі грушки.

Аж дивиться Оріся, а то не горличка, а її покійна ненька — така гарна, така вже гарна, а одяг на ній білий, білий!

Оріся припала ненечці до ніг, за коліна обняла. —

А ненечка говорить:

— Орісечко моя, скажи тихо:

— Грушко, грушечко, отворися! І грушка отвориться, а в ній одяг дорогий аж сяє.

— Ось маєш, Орісечко, в чім на княжий баль їхати.

Та то ще не все...

Дивиться Оріся, аж до неї підїздить карита — а на ній служба, льокаї.

Карита аж за очі хапає, так мерехтить золотом і самоцвітами...

Виходять із карити служанки, кланяються тай зодягати її беруться. Миють її, чешуть...

Зодягнули, поставили зеркало перед неї.

Як глянула Оріся в зеркало, сама себе не пізнала, так їй до лица в сьому одязі, така вона гарна...

А ненечка її глядить на неї, усміхнулася мило тай зникла.

Сіла Оріся в кариту, візник стягнув віжки, коні як вихор помчали.

І не стямилася Оріся, як карита станула перед княжим теремом..

Іде Оріся на салю, аж усе на неї очі видивляє. Сі, що танцювали, в танцю спинилися, щоб на нову гостю надивитися.

А Оріся очима мачухи тай Ксені й Галі шукає. Аж бачить, вони сидять у куті самі тай нудяться. Видко ніхто їх доси не просив до танцю. Ще й добре не розглянулася Оріся по салі, як князь підійшов до неї тай у танець просить.

Танцює з нею тай питає:

— Скажи мені, царівно всіх красунь, як зовешся тай відкіля ти родом, чи з моєї держави, чи з чужої?

А Оріся:

— Ще не час тобі, князю, знати, як мене звати, а родом я з твоєї держави.

І ніяк не міг більше вивідатися князь.

Та вже більше ні з ким не танцював, тільки все з нею тай із нею.

Але в половині забави вона перепросила князенка, що дуже втомлена тай сіла на кріслі напроти мачухи, Галі та Ксені.

Вони дивляться на неї, не пізнають — очима її сукні трохи не зідять..

А вона встала тай вийшла на двір..

Прийшла до своєї карити, сіла. Приїхала перед грушу. А там голубка з груші фурр!

Тай дзьобиком у пень груші. Служниці роздягнули Орісю, дали їй назад її подертий одяг і все зникло в пни. Груша зачинилася.

Оріся пішла спати.

Над ранком приїхала мачуха з дочками. Лихі були страшно. Ой натерпілася тепер від мачухи тай від сестер Оріся. Та їй уже се було байдуже.

Навіть не питала в сестер, як бавилися.

Чула тільки, як між собою говорили, нарікали на »тую якусь царівну«, що пізніше приїхала тай усім князя відбила — та не хвалити й її краси й її одягу не могли.

— Колиб я була така гарна тай богата, то яб за князя й виходити не хотіла, я між царенками собі пари шукалаб — говорила Галя.

— А вжеж, — притакувала Ксеня — та ще не знати, чи вона його схоче, бо я завважала, що вона якось нерадо відповідала йому — каже Ксеня.

— Вона певно тільки так приїхала, щоб дразнити князя — доповідає Галя.

Слухає се все Попелюшка тай у душі сміється..

Минув тиждень. А король знов оповіщує баль і всіх дівчат своєї держави спрощує.

Галя й Ксеня вже й самі не знають, як прибратися. Добре Орісю намучили, заки прибралися тай поїхали.

Тільки вони відїхали, аж дивиться Оріся, а горличка вже біля неї.

— Ну, Орісю, час і тобі збиратися на баль.

— Добре, ненечко! — каже Оріся. І тільки се сказала, вже із горлички її ненечка стала. Пішли до груші. І за хвилинку Оріся поїхала.

Коні гнали так, що й землі ногами не доторкали.

Геть, геть по заду оставили кариту мачухи.

Приїхала Оріся перед княжий терен. Князь сам вибіг зустрічати її й сам запровадив її на салю. І тільки з нею танцював, неначе нікого більше й не бачив.

І знов став її допитувати, хто вона.

Та вона все своє:

— Ще не час.

І так само, як перше, зникла в половині забави.

Та князь тепер уже хитрий був — казав сходи полити смолою й вона, як відходила, тай у поспіху черевичок загубила. Він до смоли пичпився, а Оріся не завважала сеї згуби.

По кількох днях приходить княжий дворецький із малесеньким черевичком у хату вдовиці тай каже:

— Я вже всю столицю й околиці міста й села зїздив, шукаю дівчини, щоб на її ногу отсей черевичок придався.

— А то по що? — питає вдовиця.

— Князь казав, що тільки з тою ожениться, що на її ногу пристане отсей черевик. От, я й шукаю панни з такою маленькою ніжкою.

— Ану, Ксеню й Галю, ходіть черевик пробувати, у вас ноги маленькі, то черевик буде на певно добрий! — кличе вдовиця.

Та де тобі, хоч як намучилися, ніяк не вбереш. Старша Ксеня вже в одчаю думала над сим, чи не обтятиб їй пальців, та дворецький заглянув у дверях Орісю тай кличе її:

— Ану, пробуй ще й ти, дівчино, отсей черевичок.

А мачуха:

— Та де вона, такий дурний штурмачище! Ще вам черевичок саджею запачкає.

Однак дворецький:

— Нічого, нехай і вона пробує! — Оріся пробує, як улив на неї!

— Ну, дівчино, поїдеш зі мною у княжий терем.

А мачуха:

— Та як така попелюха? Такий сором мені робити!

А дворецький:

— Нічого не пораджу, я такий приказ маю.
Ксеня й Галя зі злости аж посиніли.

А Орися:

— Я поїду, та не вашою, а своєю каритою.

Тай шусть у сад...

А там уже все готове стоїть. Слуги на млі ока обмили, зачесали, зодягнули Орися.

Входить вона в хату...

— Ідемо, пане дворецький! — А мачуха й Галя та Ксеня аж очи виричали:

— Та сеж вона була на балю! — скрикнула Галя.

— Чарівниця! — сказала Ксеня.

А Орися:

— Бувайте здорові, мамо, тай ви, сестри! Дякую вам за хліб, сіль! Я про вас не забуду.

І поїхала.

Князь небаром справив таке гучне й гарне весілля, якого не було ще ніколи на світі. Музики либонь аж із самого Києва були.

Король не раз питав, чи добре було Орисі в мачухи. Вона все хвалила й мачуху й сестер. Аж як король хотів їх спровадити в терем, вона спротивилася.

— Обдаруй їх як найбагатше, сказала — тільки сюди не спроваджуй — просила.

Князь усього здогадався, післав їм багаті гостинці та до себе не просив.

І жили обоє: князь Любослав і княгиня Орися довго й щасливо. Добрі були обоє тай людям було добре з ними.

Я. Вільшенко.

З ВЕСНОЮ.

Як гарно і весело
Серед весняних днів,
Спішім у ліс, у поле,
Де чути пташок спів.

Там будемо збирати
Біленькі сніжинки,
Сплітати з них будемо
Запашнії вінки.

Як гарна і весела
Веснонька для нас всіх,
Складаймо дяку Богу
За множество утіх.

Нуся.

Несподіваний напад.

(До ілюстрації на стор. 88).

Є в Олеся коник
Гарний, жвавий, сивий,
Їздить на нім Олень
Веселий, щасливий.

Ой наробив Олень
Враз крику такого,
Забув, що шаблюка
При боці у нього.

Та лихо десь звідкись
Все біду прикличе:
Ось прискочив Зельман,
За хвіст коня миче.

Тиж вояк, хапайже
Шаблюку у руку,
За напасть собаці
Дай добру науку!

Я. В.

Евген Шведер.

Байочка про смерічку.

Виросла смерічка далеко від ліса, осторонь від інших дерев і запишалася тою обставиною.

— Не хочу я рости гуртом з іншими, буду рости сама собі і виросту високо, до самого неба.

І стала тягнутися смерічка до гори. Росте, як говориться, не днями, а годинами.

Дивляться на смерічку куці ялівця, перешіптуються:

— Дивіться, дивіться, як вона виросла! І як скоро! Чудно!

Любо смерічці слухати такі розмови і всі свої сили напружує вона, щоб витягнутися як можна висше. Інші дерева і в гору ростуть, і корінне глибше в землю укріпляють, а смерічка про одне тільки й думає, як би їй як найвисше вирости, а про коріні свої не турбується, не дивлячись на те, що вони їй їжу постачають.

Росла так смерічка, росла, тягнулася до гори, до синього неба і може бути й справді виросла би висше від інших дерев, та трапилося з нею нещастє: розгулялась якось-то непогода, налетів вітер і кепсько прийшлося бідній смерічці; росла вона одна-однісенька і тяжко було їй з вітром боротися одинцем.

Адже відома річ із пословиці, що „один у полі не козак“. Пригнув її вихор до землі, зігнув у три погибелі, а що корінці у неї були слабенькі, вирвав її з корінням, загудав сердито й помчав далше.

Так і погибла бідна смерічка.

З російської мови переложив Г. С-люк.

ВІЛ І КІНЬ.

Раз випало, що при одному возі
І віл і кінь були в дорозі,
Тягнули десь тяжкий набір,
І розбалакались поволи.
Гутірка перейшла у спір:

Кінь каже: »Ти, бач, воле,
Куди вартнійший від коня,
Яж бачу, пильно ти працюєш,
До вечера від раня, і що дня,
А ще й в ночі ти вічно жуєш...
Від нас ти все пожиточніший,
З нас шкіру лиш зідре лупій,
А з тебе мясо є і лій —
То й людям ти смачніший«...

Похвали не були волови в смак,
Ярмо нагризло йому знак,
Бо двигав його день по дневи.
От він і відповів коневі:

— Хай буде, що вартнійший я!
Колиж порівнянне дамо,
То красша вийде знов шлия,
Чим навісне мое ярмо...

В ночі ти кільки хоч, сопеш
І щоками от не товчеш...
А що конини менш вживають —
То й коні довше проживають,
А нас нераз у силі літ
Женуть на другий світ.
Тому, що ми, бач, пожиточні —
То й люди сі збиточні
Не жалують волови зла,
Вживють до праці сили,
Аж вимотають жили —
Й на мясо потім бють вола!..
Отак смакуємо ми славу...
Ярмо до старости не́сем,
Заплату нам дадуть ножем,
А шкіру — в яму на виправу...
Ось се для нас і памятник —
Що добрий чобіт — черевик«...

Кінь наполохався сих слів.
Давно пішли вже в хлів —
Та цілу ніч кінь ще — думав...
На щасте — лоб великий мав.

П. Люпенко.

Одурений чорт.

(Швайцарська казка з кантона Валліса.)

Один чоловік опинився в такій біді, що вже не знав, куди поткнутися. Він вирішив покинути свою родину і шукати в другім селі роботи. Як надумав, так і зробив. На другий день подався в дорогу. Ще не далеко відійшов він, як зустрів по панськи одягненого чоловіка, що спитав його, куди він іде. «Я сам ще не знаю», — відповів чоловік із дуже засмученим виглядом. — «Нічим годувати дітей, а заробітку не маю ніякого.» — Після такої мови пан став дуже ласкавий і сказав: «Я тобі можу допомогти, але ти мусиш мені на своєму хуторі дати роботу на цілий день, а коли я її виконаю скорше, то ти будеш належати мені». — Селянин задумався, бо вже знав, що той пан ніхто інший, як сам чорт. Але потім він пригадав, що більша частина його землі се велика дичавина, яку розчистити й за ціле літо не можна, навіть колиб до сеї праці стало ціле село; а один чоловік за день уже певно не зробить сього. Через те він згодився з чортом. Той подарував йому цілий мішок грошей, які чоловік приніс до дому своїм дітям.

На другий день у п'ятій годині став перед дверима чорт і сказав: «Тепер дай працю на сьогоднішній день».

Селянин повів його за село; там без краю простягалась дика пустош. Вона густо заросла кущами барбарису й шепшини та молодими берізками. Тут селянин і наказав: «Викорчуй кущі і зори мені ту землю!» — А сам пішов, сміючись, до дому і думав: На-трапив я на великого дурня: він же сю гушавину і за цілий місьць не викорчує.»

Коли вже наближався час обіду, чоловік знов пішов за село подивитися, як посувається чортова праця. Тут він побачив замість гушавини величезне виоране поле, вкрите рудавими грудками землі, від яких йшов свіжий земляний запах. Тільки далеко, вже на самому кінці, залишився ще шматочок старої пустоші з кущами й деревами. Він аж очам своїм не йняв віри. Ще годинку і поле буде все виоране, а потім що? Іншої праці він більше не мав для чорта, а ще навіть не настав час обіду. Тут він зустрів стару бабу, якої ще ніколи не бачив. Йшла вона спираючись на кій, мала сірий, як туман фартух, а на голові червону, мов жар, хустку. Побачивши, що чоловік страшно сумний, вона промовила: «Ти виглядаєш, наче наковтався колючок, що з тобою?» — «Ліпше булоб, як би я їх наковтався, а не той другий!» — відповів сердито чоловік і хотів іти далі. Але як той, що потопає, хапається за соломину на воді, так наш чоловік вхопився за сю стару, погану бабу і спитався її, чи не може вона йому допомогти. «Я змовився з чортом і обіцяв йому працю на цілий день; не пройшло навіть пів дня, а він її

вже скінчив.» — Баба порадила йому: «Іди до дому і сідай спокійно за стіл; коли прийде чорт, нехай відпочине, а потім вирви собі одну волосину і накажи йому вирівнати її так, щоб вона стояла рівенько просто до гори. Тоді чорт матиме досить праці.» — «Се він зробить за одну хвилину», — сказав розчаровано чоловік, — я бачив, як скоро він працює». — «Роби те, що я тобі сказала!» — закричала стара і пошкандибала своєю дорогою далі. Селянин поплентався до дому і міркував, чи не піти йому за порадою до попа. Той знав більше, ніж усі інші, заговорював злих духів і мав різні порошки від усяких відьом та чортів. Так міркуючи зустрівся з паламарем, що йшов до церкви дзвонити на полудень. Він чоловікові сказав так: «Піп сьогодні щось нездужає і лежить у ліжку.»

Селянин подумав, що йому очевидно ніхто не допоможе, він мусить пропасти, така вже його доля. Сів коло печі, бо йому було холодно, хоч і сонце добре гріло. Не встиг паламар віддзвонити, а чорт уже стоїть у світлиці й каже: «Твоє поле виоране, піді подивись, чи добре, і дай мені іншу працю!»

Селянин страшенно злякався і що і відкласти ту годину, коли чорт його мав забрати, пробелькотав: «Тепер час обіду; відпочинь, як годиться у панів дві години, а потім приходи знов.»

Коли чорт зник, чоловікові стало легше на душі, і він надіявся, що все таки щось пригадає, щоб збутися лихого. Він став бігати по подвір'ю і заглядати у всі кутки, чи не знайде часом якоїсь роботи. Але нічого не знайшов, що могло-б ще затримати чорта, який за пів дня із зарослої пустелі зробив родуче поле. Ту працю, що була за хатою, або в клуні — чорт, зробив би в одну мить. В сей час йшла з ліса його кума й несла на спині вязку хмизу, що там назбирала. Чоловік поклав їй у руку золотий і розказав своє горе: коли чортови не дасть роботи аж до самого вечера, то пропаде. Почувши таке, кума вернула йому гроші і не сказавши ні слова, пішла далі. Селянин увійшов у хату, коли хтось застукав у двері. Чоловік перелякався і від страху став собі рвати волосє, як раптом згадав пораду старої баби. Він впустив чорта до хати і поклав на стіл одну волосину, кажучи: «Випростуй сю волосину в гору і не злами її. Коли се зробиш, то я вже нічого не знаю.»

Чорт не довго думаючи взяв волосину і став її довгими кігтями вирівнювати, при чому нахилив голову то на один, то на другий бік, як той, хто втягає нитку в тонку голку, то ласкаво говорив до неї, то лаявся. Але чим більше він намагався, тим гірше в нього виходило і нарешті волосина скрутилася і зломалася.

Селянинови, що з початку зі страхом придивлявся до праці чорта, ставало що хвилини легше на серці, а потім він уже спокійно склав на грудях руки, підняв голову і сміючись, дивився на нього. Чорт затупав ногами і закричав: «Увіткни її тій відьмі, що тобі порадила, в пельку!» — З сими словами вискочив чорт із хати, залишивши такий сморід, що чоловік від того мало не вмер.

З німецької мови переклала О. Ш.

Марійчин братчик.

(До ілюстрації на стор. 93).

Спить маленький Славчик
В ліжечку своїому,
А сестричка Марієчка
Приглядаєсь йому.

Який же він гарний,
Який він миленький,
Який усміх на личеньку
У сні солоденький.

І в сні смочче пипку
Раз-у-раз з легенька —
Хоч та пипочка порожна,
Та видно смаченька.

Любить Марієчка
Братчика свого,
Сиділа би цілу днину
Осьтак бля нього.

Тільки як розплачесь,
Тоді їй не милий,
Затикає Марієчка
Ушка у сій хвили.

Я. В.

Евген Шведер.

Сніговик.

Виліпили діти з снігу великого-превеликого сніговика, насунули йому на голову старий капелюх і стоїть він під парканом, узявшись за боки, поглядаючи на всіх звисока.

— От який я козак! Росту у міні трохи не сяжень, виліплений я з білого снігу, а на голові в мене модний капелюх.

— Цьвірінь! Цьвірінь! — перекликаються горобчики, — скоро весна, скоро сніг начне топитись, скоро й ти, дідусю-Сніговику, розтопишся.

— Брешить більше, сірохвості, — розсердився Сніговик, — нічого зі мною не трапиться.

— Побачиш, дідусю-Сніговику, як тобі кепсько прийдеться, коли сонічко пригріє...

Надувся Сніговик: Чи варта з дурними горобцями балачку вести?

А сонічко справді з кожним днем усе сильніше пригріває. Почав танути сніжок, водою налились дороги.

— Ох, як горячо, — охає Сніговик, — не люблю я сонця. І по що воно стільки світить? Нема красше, як коли морозець потріскує.

Пригріває сонічко все сильнійше й сильнійше.

— Ні, я не витримаю... То вже зовсім погано... Я зомлію...

І він справді упав і розсипався великими пухкими грудками.

— А що, дідусю-Сніговику, говорили ми тобі, що не устоїш ти против сонічка... Ось бачиш, наша правда вийшла.

А Сніговик і відповісти нічого не міг, бо його вже й не було, а зістались одні тільки грудки снігу, що теж незабаром розтопилися і перемінилися в велику калюжу.

З російської мови переложив Г. С-люк.

Суперечка на писарськiм столі.

На столі стоїть чорнильниця; поруч лежить аркуш білого паперу і ручка з пером, а даліше дві грубі книжки.

— То мною написані обидві ті великі книжки! — гордо забулькотіло чорнило в чорнильниці.

— Дійсно так, — завважало перо, — але без мене нічого би ти не зробило, самі жидики посадилоб. Чи ж можна писати без пера?

— Одно перо нічого не вартує і як-би я тебе не держала і не водила по папері, нічогоб не вийшло, — говорить ручка.

— А про мене ви геть чисто забули! — образився папір. — На чому писало би перо, як-би мене не було?

Книжки прислухувалися розмові і нічого не говорили, але врешті не втерпіли й сказали: — Нас написало не перо і не чорнило, але чоловік і його вся заслуга, що нас шанують і люблять.

З російської мови переклав Г. С-люк.

Про князенка Змія й дівчинку Орису.

Орися, мала, гарненька дівчинка, часто бігала в ліс та сідала на зеленому мосі й приглядалася лісовій рістні. Зелені кущі здавалися їй якимись заклятими князенками, а високі сосни князівними, що журно кивали головами.

— Ох, як я хотілаб бути княжною, — говорила Орися — я сиділа би в золотих теремах, їздилаб чарівними по-возами, а всі мої дотеперішні товаришки заздрісно дивилибся на мене. Ох! коби я була княжною...

Орися склонила низенько головку й потонула ціла в мріях. Тихо та гарно було в лісі. Сонце кидало крізь гушавину останні проміні, в яких гралися тисячі дрібних комашок. Деякі сміливійші з них зовсім безцеремонно почали лазити й прохожуватися по личеньку сонної Орисі, мов би по якімось місці для проходів.

В головці Орисі почали кружляти всякі дивні думки. Ї здається їй таке: Вона купається в потічку та весело хлюпочеться. Філі розходяться довкруги, а рибки приплили до її ноженят і приглядаються цікаво. Вона виходить уже з купелі, хоче вбиратися, та бачить, що в її убранню спить поганий, страшний змій. Перестрашена хоче утікати та змій підняв голову й промовив до неї чоловічим голосом: „Не бійся, моя люба Орису, я тобі нічого не зроблю, заберуся до своєї хати, як ти обіцяєш піти за мене заміж“.

— Якже я можу йти за тебе, як я ще маленька?

— Нічого не шкодить, Орису, ти лише обіцяй, а я вже колись зголошуся! — сказав змій.

Щоби відчепився змій, Орися згоджується стати йому дружиною. Утішений змій пішов собі зараз геть з одежі Орисі.

Орися убралася та скоренько побігла до хати. Тут оповіла всім свою пригоду, але всі сміялися з сього, а вона також. Тимчасом минуло десять літ і з малої Орисі ви-

росла прекрасна дівчина, струнка, чорноока, а коси як дві чорні гадюки обвивалися кругом її головки. Родичі й брати дуже тішилися нею. Одного дня всі сиділи перед хатою та гуторили весело, коли дивляться, сунуться три великі

змії. Перестрашені хотіли втікати та змії заговорили: „Не втікайте й не бійтеся, ми прийшли в свати від нашого князя до вашої дочки Орисі!

Родичі порадилися та дали зміям білу гуску заявивши: Ось вона, наша дочка, беріть її.

Дурні змії взяли гусь та полізли до свого князя. По дорозі стрінули вони сороку, а та й каже: „Отсе алé ви гарну суджену провадите до князя! Таж се звичайна гусь!

Розлючені змії повернули до родичів Орісі, мовлячи: „Чому ви обманули нас? Дайте нам справжню дочку“.

Родичі знов порадилися й дали зміям білу вівцю. Взяли змії вівцю тай ведуть. Аж тут на зустріч їм летить знов сорока: „Ко, ко, ко, що вони вам дали, вівцю? І ви даєте себе обманювати? Таж суджена князя се найкрасша дівчина в селі“. — Змії надулися зі злости й зашипіли та вернули назад допоминатися Орісі.

Тепер уже не було жартів, Оріся мусіла йти зі зміями. Всі дуже плакали, але попросилися з нею й віддали їй зміям.

Гордо йшли змії та як стрінули сороку, промовили: „Ось ведемо вже правдиву суджену нашому князеві.

— Так, так, так, се правдива суджена! — промовила сорока, затріпотіла крильцями й полетіла за ними.

На березі озера очікував Орісю справжній князь зміїв. Тепер не мав він подоби змія, але гарного, молодого хлопця в дорогому уборі.

— Ось бачиш, Орісю, що не такий я страшний.

Оріся дуже втішилася й подала йому руку. Князь завів її до величавої хрусталевої палати, в якій все було зі скла, а стіни всі були обложені зеркалами.

І так Оріся стала княгинею зміїв.

Однакож у хрустальних філях озера не було так весело, як на землі й Оріся почала тужити за родиною. Вона прохала свого мужа, щоб він пустив її відвідати родичів. Князь згодився, але зажадав від неї присяги, що вернеться знов до нього. Оріся присягла.

Пишним хрустальним повозом, запряженим сріблестими зміями, заїхала вона у рідну хату. Утішилися родичі, утішилися братя та почали випитуватися, як їй жилося.

Оповіла Оріся, як їй гарно жилося, як усі люблять її. Минуло кілька день, Оріся мусіла вертати до свого мужа. Братя супроводжали її. Коли прийшли над беріг озера, сам князь вплив на зустріч Орісі та в ту мить братя кинулися на нього й убили його.

Гірко плакала Оріся та ломала руки. З тяжкого горя перемінилася вона в плакучу березу й стала на березі озера оплакувати любого князя...

З плачем прокинулася Оріся та глянула здивованим поглядом довкруги. „Ах, та се тільки снилося мені, а я й думала, що справді з мене княгиня зробилася“... Оріся весело підстрибнула, рада, що вона знов мала дівчинка, а не плакуча береза. Здивовані комашки розлетілися з Орісиного пися та посідали на поблизьких кущах і приглядалися, як вона бігла лісною стежечкою.

Від того часу Оріся не хотіла вже бути княгинею, бо пізнала, що й княгиня не живе завжди в щастю, а має й горе та смуток.

Ярослава Мандюкова.

Брамін і віл.

Один індійський брамін мав сильного вола, якого запрягав до свого воза. Кормив його рижом, добре з ним обходився і назвав його Ланячим Оком. Казка оповідає, що той бик умів говорити людською мовою. Одного дня так порадив панови: Скажи нашому сусідови, багатому хліборобови, який я сильний! Заложися з ним, що я витягну сто возів нараз — і виграєш. (Заклад — се нечесний спосіб зиску). Брамін послухав сеї ради: »Заложуся о тисячу золотих, що мій віл витягне сто возів. — Приймаю! — сказав сусід.

Потім брамін наповнив 100 возів камінням і піском. Зв'язав їх ланцом у довгу валку. Сів на перший віз і штуркнув вола острим ожогом: »Гей, ліниве звіря! Вперед, дармоїде! — Та віл і не рушив з місця, а стояв, як дуб. Брамін програв ставку; зі сльозами вернувся до дому. Зі злости кинувся на землю. Віл прийшов до нього і звідується: Ти спиш? — Як міг би я спати по такій шкоді? — Пане! — сказав Ланяче Око — жию в твоїй хаті стільки літ. Чи розбив я тобі коли хоч один горнець, поломив пліт, чи занечистив цвітник? Ніколи, приятелю. То чому ти мене назвав лінюхом і дармоїдом? Се була твоя провина. Тепер іди, подай сусідови подвійну ставку, та вже не давай мені таких поганих імен. — Брамін зробив так. Знов запряг вола до валки із сто возів, а багато людей приглядалося тому. Потім завітчав його шию квітками і сказав: Гей, мій красний, вперед, мій любий! — Бик набрав охоти, потягнув — і ціла валка тяжких возів посунулася вперед. Тягнув її побідно по шляху.

Ласкаве слово сильніше поділяло, як острий ожог і прикрій розказ. І звірята заслуговують, щоби з ними обходитися вічливо та лагідно. Брусоватість для них така немила, як мені або вам. Вони розуміють, коли голос їх господаря звучить приязно, а коли образливо.

Подав Богданко.

Танок.

Ви не раз мали нагоду приглянутися ріжним танкам у себе дома, в театрі, або десь на якійсь забаві, чи вечерницях. Танець — се не забавка; се свого роду праця і то не легенька, яки се на око здавалося. Щоби танець був гарний і щоби манив наші очі — мусить посідати всякі ефекти, які повстають із ріжнородних рухів нашого тіла, що зливаються під такт музики в одну гармонійну цілість. Тому то не легко приходить ся присвоїти сю штуку.

Гурток молоденьких учасниць курсу укр. народніх танків у Станіславові. По середині п. Гонтар, провідник курсу.

Танець плекали люди від найдавніших часів й плекають його до нині. В танцях увидатнються обичаї кожного народу і через те він має велике значінне для культури.

Український нарід має велике замилуванне до танців і наші танці й пісні належать до найкрасших на цілім світі. Се признали ріжні учені й мистці.

Хто не бачив, як чарівно виглядає «коломийка» з «присюдами», чи «козак» з «гопаком»? У наших танцях зберігається душа українського народу. До недавна українські народні танки виводилися тільки на сцені, а тепер культ танцю перенесено до школи.

Ріжні наші товариства, що опікуються вихованнем молодіжи, устроюють курси народніх танців для шкільної молоді, і через те дуже корисно впливають на розвиток естетичних почувань. На образку маєте гурток молодих танцюристок зі Станіславова, які покінчили двомісячний курс народніх танків, що уладило товариство »Українських Жінок«.

Нерозважний.

— Іду в купальню умитися. Постій коло дитини — сказала жінка своєму мужеві золотареві. Дитина лежала в постели й солодко спала, а батько доглядав її. Та прийшов королівський післанець із приказом, щоби золотар зараз явився у короля. Не хотів йти, та мусів. Застелив заслоною постіль та думав, що жінка скоро вернеться. Дитина в хаті остала сама одна. Лиш освоєна ласичка бігала по землі.

Звідкись виліз чорний гад і повз до дитини. Був би її вкусив, якби ласичка не загризла його, Закровавила собі ним рот.

Як золотар по хвили вернувся, вибігла ласичка йому на стрічу. Хотіла похвалитися своїм вчинком. Та горе! Золотар думав, що ласиця загризла дитину, розсердився, закричав і на місци вбив звірятко. Біжить до постелі — а там дитина солодко дрімає, ще й усміхається...

Золотар дуже жалів ласичку, та вже було за пізно.

Подав Богданко.

Загадки.

Магічні квадратики.

(Уложив Т. Дмитренко з Канади).

С	П	І	В
П			
І			
В			

П	Л	І	Д
Л			
І			
Д			

Д	Р	І	Б
Р			
І			
Б			

П	Л	У	Г
Л			
У			
Г			

Ломиголовка фігуральна.

(Уложила Марта Садовська).

Вишукати з попередних річників „Світа Дитини“ десять назвиск співробітників (письменників і письменниць) тай уложити їх так, щоби букви четвертого ряду дали назву газетки.

			С						
			В						
			І						
			Т						
			Д						
			И						
			Т						
			И						
			Н						
			И						

Географічна загадка.

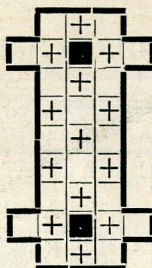
(Уложив Роман Дурбак).

А					
	а				
		а			
			а		
				а	
					а

1. Край в Азії.
2. Місто в Росії.
3. Город у Відни.
4. Держава в Америці.
5. Височина в Росії.
6. Ріка на Сибірі.

Загадка фігуральна.

(Уложив Богдан Думін).

Оклик.

Рільничий знаряд.

Уживаємо при пакованню.

Назва гуморист. часопису.

Знайдеши у кузні.

По польськи: хто.

Комар без початку і кінця.

Імя жінки з біблії.

Є в церкві на кожній відправі.

Букви на місці хрестиків (+) дадуть псевдонім письменнички оповідань із дитячого життя для „Світика“.

Шарада.

(Подав Т. Дмитренко).

Коли перше з третім стане,
Міра часу з них повстане.

Перше, друге й третє — буде,
Що співають в церкві люде.

Друге третє шведє вкладає,
Як обуву ізшиває.

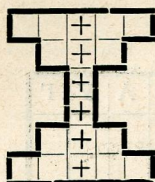
Перше, третє і четверте —
Се доби якась частина,
(Лиш потрібна у останнім
На тверде з мягкого зміна).

Третє і четверте — овоч
На рослині повзоватій.

Цілість дбає про охайність
І порядок в кожній хаті.

Фігуральна загадка.

(Уложив Л. Маківка).

1. Має кождий чоловік і звір.
2. Рід дерева.
3. Самозвук.
4. Зубна шелестівка.
5. Найбільша риба.
6. Ї в кожній хаті.

Підібрати й уложити слова так, щоби на місці хрестиків вийшла назва предмета дівтори.

Загадки.

(Подав Богдан Рибчук).

1. Чернець, молодець, сім літ панував, чужі діти годував, а як упав то пропав?
2. Що то за біс, що вивернув віз?
3. Шуварова дочка, шуваром ходила, Сімсот сорочок на собі носила?
4. Кружок з шумом вється у млині неначе, Іголкою скоботаний сміється і плаче?
5. Хоч на кони не гуляє — остроги все [носить, Хоч годинника не має — час певно [голосить?

Розвязки загадок з ч. 3.

Перехрестна ломиголовка ч. 3.

„Коран“.

Т	Е	П	Е	Р	Щ	А	С	Т	Я
Л	С	О	Н	З	Р	А	Я	М	
А	Ж	Л	П	І	Ч	К	Н	Е	
П	И	Р	Т	А	Р	А	Н	П	І
А	Р	Н	Н	Й	К	С	Е		
С	Ж	А	Р	Г	М	А	К	Р	
Р	У	М	Р	А	К	Ц	А	Р	
Т	К	У	М	К	Л	А	П	Ц	
Е	Х	Л	М	Л	П	П	І		
Р	А	Й	К	О	Р	А	Н	Р	І
Е	Й	М	Х	А	Н	Б	П	А	
К	Д	У	Х	Б	Т	А	Н	Р	
Ч	Е	Р	Е	П	В	А	С	А	Л

Володимир Чиж, Тарас Ванчицький, Оксанка Кебалівна, Галя, Дарця і Ромко Головацькі.

Замітка: Найстаранніша і дуже гарно написана була розвязка Любомира Беча.

Премію: „Найгарніші байки і казки“ одержав через льосовання Василько Фридель у Горожанці.

Загадка складова.

1. Сонце.
2. Варварка.
3. Іртиш.
4. Троянда.
5. Идол.
6. Каравана.

Цілість: **Світлик**.

Фігуральна загадка.

1. Штани.
2. Евшан.
3. Вуйко.
4. Чумак.
5. Елина.
6. Нічка.
7. Колки.
8. Образ.

Цілість: **Шевченко — Наймичка**.

Загадка з доповненнями.

Толока. Сорока. Корова. Ворона. Борода. Голова.

Загадка: **Сонце**.

Добрі розвязки надіслали:

Орест Колтунюк, Петро Іваш, Любомир Беч, Лев Каблук, Володимир Мричко, Борис Вітошинський, Олег Луцький, Василько Фридель, Марійка Михаліха, Генуш Думін, Василь Фіжделюк,

Міля Ниткевичівна в Бучачі: Твій листик був для «Світика» дуже милий. Не бери собі так глибоко до серця «ноту з обичаїв» - бо «обичаї на папери» різняться дуже сильно від обичаїв у дійснім життю. Багато славних людей мало в школі як найгірші обичаї, а про те стали вони по виході зі школи, найбільш обичайними людьми. Потішся й тим, що й «Світик» як був «школяриком» і ходив поза школу — то з правила кожного року одержував ноту з обичаїв першу з кінця тай за се брав від свого татуса належний «фасунок» — а про те він мило згадує нині ті часи... Чек буде залучений до 4 числа газетки. Сестричці передай від «Світика» бажання, щоби здала матуру з відзначенням.

Галя, Дарця й Ромко Головацькі в Майдані: Дуже скучав «Світик» через 1925 рік з того приводу, що не переписувався зі своїми добрими знакомими з попередніх літ. Коло всіх тепер багато змін настало. Знаю, що скучаєте за гарним Мальмансталем, бо у Майдані не так гарно. Одначе як на вакації придуть до Вас — Надя, Любо і Владзьо — тоді знов заживете давнім життям. Про звірята буде вкорті знов багато оповідань. Чи Ромцо читає «Пнокія» сам, чи слухає як читає йому сю гарну книжку Татусь? З тої книжечки можуть малі хлопчики дуже багато хосенного научитися. При читанню сеї книжечки треба багато пояснень, тому найкраще як читають її старші, а малі хлопчики й дівчатка тільки слухають. Як відсвяткували Ви в тому році роковини Шевченка? Хто з Вас деклямував, а хто грав на фортеп'яні? Напишіть про се «Світовики» багато-багато!

Володимир Мричко в Перемишлі: Дуже багато Твоїх товаришів з другої класи переписується зі «Світиком». Всі ви повинні бути вдячні пану професорови Загайкевичови, що так про вас всіх дбає і старається про духовий корм для вас. Незабавом вийдуть друком 2 гарні книжечки, а саме: «Бжолі», дуже веселі й смішні пригоди пчіл з пасічником, та «Япанські казки» з гарними образками. Попросіть пана професора, щоби спровадив вам ці книжечки.

Оксана Радівіл у Копичинцях: Деякі з надісланих загадок підуть до друку. Ребуси треба буде перерисовувати, а що «Світик» не має на се тепер часу, тому складає їх до своєї теки на пізнійши. Нехай ваша школа дасть виставу «Свято Весни». Є се прегарна картина, яка надається до виставлення на Великдень.

Роман Гаевий в Живачеві: Газетка йде правильно на адресу Татуса. Нехай Татусь напише карточку на пошту до Незвиск, чому не доручили 2 і 3 числа «Світика». Чи Ти одержав посылку книжечок, які бажав мати і котрі з них найкраще подобалися? «Світик» радітиме, наколи одержить твою фотографію, бо він бажає зложити собі на памятку гарний альбом своїх читачів і приятелів. Тому памятай про се!

Ірина Куриленко в Косові: За Твій гарний листик пересилає Тобі «Світик» гарну подяку. Хто учить Тебе гри на фортеп'яні? В Косові літом дуже гарно, але за се зимою трохи сумно. Колись як повернеш з родичами на Україну, до Києва, то мило споминати будеш про синьогорхі Карпати. Як називається Твій братчик? За кілька місяців буде мати «Світик» у себе на складі багато книжечок до мальовання. Тоді Татусь спровадить для братчика, щоби мав на чім малювати. Пиши постійно про себе «Світик» ви.

Орест Ігор Дударик у Посухові: «Муся» добре памятає про свого любого Орка і тому прислала передплату за цілий рік. Не сумуй, як «Світик» часом загостить до Тебе пізнійше. То діється не з його вини. Сьому винні всі ті, що «забувають» на час прислати передплату і з тої причини «Світик» не може правильно виходити з друкарні. Наколиб усі хлопчики так правильно пригадували своїм «Мусям» про висилку грошей для «Світика» — як Ти се робиш — тоді він правильно кожного першого находився в руках своїх передплатників. Однак на жаль діється зовсім противно.

Марійка Михаліха в Немирові: Не гнівайся, що так пізно вислано Тобі виграну премію. Се сталося через недогляд в експедиції. Помилки у розв'язці арифметичної логіголовки зайшли наслідком переставлення цифр, чого при коректі не добачено. Загадки з доповненнями призначені для початкуючих, тому вони часто змістом своїм повторюються. Звертай завжди увагу на такі помилки, бо через се дізнається «Світик», хто його уважно розглядає.

Від Адміністрації.

Не вважаючи на прошення з нашого боку в останньому числі газети, дуже мала кількість передплатників відгукнулася на сей заклик. Ми знаємо, що тепер коло кожного тяжко, однак кождий повинен знову зрозуміти, яке тяжке положення під таку пору мусить бути для видавництва, не маючи ніяких посторонних підмог ні субсидій з боку держави, здане на ласку й неласку своїх передплатників.

Тому нехай наш голос не остає євангеличним голосом «вопіючого на пустини», але нехай найде він живий відгук таї зрозумінне бодай серед тих кругів українського громадянства, для якого служить наше видавництво.

Просимо сею дорогою всіх наших довжників, щоби негайно прислали залеглі належитости за передплату, щоби так забезпечити правильне видавання «Світа Дитини». Наколи наші прохання не найдуть послуку між ширшими кругами, будемо приневолені припинити видавництво.

На пересилку грошей залучаємо почтові чеки, якими просимо надсилати гроші протягом біжучого місяця.

Авізо!

На днях вийде з друку накладом „Світа Дитини“ прегарна сценічна картина у 2 діях зі співами й хороводами п. з. „Свято Весни“. Ся картина буде надаватися на Великодні вистави по всіх читальнях, при яких зорганізовані аматорські гуртки. Тому заздалегідь звертаємо увагу П. Т. Духовенства й Учителства на сю річ, щоби зволили по своїх громадах припоручити „Свято Весни“ театральним гурткам по наших селах і місточках. Речинець виходу й ціна сеї картини будуть оголошені в щоденній пресі.

Оповістка.

Хто з читачів має у себе комплетні річники «Дзвінка», яких не потребує — нехай відступить їх для Редакції „Світа Дитини“. В заміну за них можуть одержати власники сих річників — річники „Світа Дитини“ або відповідну кількість книжечок для дитячої бібліотеки. Редакція рефлектує на річники незнищені і комплетні, т. зн. що не будуть у них бракувати ніякі числа.

Зголошення належить посилати на адресу Редакції

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

○ ○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○ ○

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 5.

МАЙ 1926.

РІК VII.

ЗМІСТ.

1. Весна	105
2. Під стінкою	106
3. Мамина честь	109
4. Павук і комахи	110
5. Король, дама та хлопець	112
6. Ластівочка	119
7. Фіялка	120
8. Дмитрик	121
9. Незамітне звірятко	123
10. Вулькан	124
11. Усміхнулось сонічко	126
12. Загадки	127

Ціна 50 сотиків.

ПРАЦІ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

У цьому відділі міститимемо від часу до часу праці наших читачів, о скільки будуть вони інтересні таї справді без »чужої« помічі написані, ані не відписані десь з якоїсь книжки або газети, як се дуже часто »малі автори« люблять робити.

На перший раз пускаємо праці 6 учениць одної школи в Коломиї. За автентичність сих праць заручила учителька сих дівчаток.

1. До мамі.

Один убогий хлопчина, що не мав тата лиш маму, служив на другім селі. На Святий Вечер ішов до мамі. Було дуже студено, а хлопець був лихो одітий. Перед самим селом змерз дуже і втомився. Сів отже на снігу, щоби відпочити.

Зачав дрімати. Здавалося йому, що прийшов під свою хату і кликав: »Мамо відчиніть!« Мама отворила, поцілувала його, дала вечеряти, а відтак поклала у мягеньку постіль. Він заснув солодким сном...

На другий день знайшли люди при дорозі замерзле тіло хлопчини.

Оксана Стефурак. (Літ 11).

2. Працую за молоду.

Були собі два брати; один роботящий і запопадливий, а другий чероба, та дуже лінивий. Вони ходили разом до школи.

Старший учився дуже пильно та опісля став священиком. Молодший за се був лінивий, не хотів учитися, скінчив ледви дві класи гімназійні, покинув школу і вернув до дому.

В дома поля було не багато, але він і на тім не хотів працювати. Тому ставав чим раз біднійший, та завидував свому братови, якому дуже добре поводилося.

Коли одного разу прийшов він до брата просити заповоги, то сей сказав: »Хто за молоду працює, той на старість не бідує!«

Марія Кисілевська.

3. Мій песик.

Є у мене песик, песик,
Чорний хвостик має,

На подвірю як забреше,
Кожий утікає.

У нас є гарний песик, що називається Люкс. Він з породи шпіців, цілком чорний, волос має довгий та кудлатий. Ушка у нього стоячі, а мордочка спічаства.

СВІТ ДИТИНИ

ВЕСНА.

Весна! Весна!. Всмійнулось сонце...
Зомлів мороз і приснув грубий лід...
Счез сніг... Втворилося віконце
Й всміхнулось личками дітей в привіт
Весні і сонцю.

Весна! Весна!. Понад полями
Ключами линуть рівно журавлі.
Земля прибралася квітками,
Над ними тихо бжілочки малі
Бренять, мов арфа.

Скінчилося вже царство зими;
Обнови й воскресення час настав...
Віджили поля, а над ними
У горі жайворонок защебетав
Свою чар-пісню.

П. В.

Під стінкою.

Нігде нема пастушкам такої свободи, як на леваді під стінкою. Приженуть діти худібку, а самі до забави. Не треба пильнувати, щоби товар не зайшов у шкоду, бо куди глянь, зеленіє оболонне. Мешканці Суботова гідно оцінювали сю велику вартість громадського пасовиска, коли за його простір у спорі з сусіднім селом Мишківцями аж була кров полялася. Громадський пастух Яцишин залюбки розказує дітям про сю боротьбу за пасовиско. Ізза неї ще до нині ворожнеча між старшими господарями обох сіл, але дівтора не зважає на те. Лише на худобу наглядають, щоби не переступала насипу, який відділює оба пасовиска. Та для охочих до спільної забави дітям нема ніякої межі.

Зібралися під стінкою хлопчики і дівчатка-пастушки обох сіл. В найбільшій злагоді придумують забаву. Цюрків Микольцьо з Суботова проводир хлопцям. Галя Головачакова з Мишковець усе перед веде між дівчатками. Пильно майструють хлопчики різне майстерське приладде, а Микольцьо всьому дає провід. Обіцяв нині вивести нову забаву, яку підготував уже з товаришами. Приготованне скінчилося. Кождий хлопець дістав назву якогось ремісника і придбав знарядде свого звання. Станули діти в коло і понеслася гуртова пісонька:

»Ми самі ремісники,
Жиємо з праці руки.
У нас рука золота
Від молотка й долота. } 2 рази.

В середину кола вступив Максим Василів. У руках у нього пила, барда й долото. Пухнатий грубас підтягає з провола:

»Ой я тесля будівничий, збудую вам хату,
І високу і простору, немов би палату,
Чи то з дуба, чи з соснини, чи хоч би з ялини —
Ціле літо я не трачу ні одної днини
Війна села понищила, а я відбудую
І стодоли і комори і школу новую«.

Сподобалася хлопцям плавню вивчена річ. Закрутилося колесо і знов усі жваво співають:

„Ми самі ремісники і т. д.

Лисюків Ілько набрав у ручки всякого столярського знадіб'я. Ще поки скінчився спів, він уже в середині. Витер носик і самопевно приспівує:

„Як з теслею покінчили, кличте столяра,
Я вам зроблю двері й вікна, зладжу для скляра.
Потім столи і полицю, шафу, лавки, чи таблицю,
Сильно, гарно все змайструю, а потім ще помалую!“

Знов гуртовий переспів:

„Ми самі ремісники і т. д.

Тримаючи кусень скла під пахою, сухорлявий Івась Семків забренів стихонька:

„А я скляр теж про всіх дбаю,
До вікон шиби вставляю.
Я скло краю самоцвітом
А кітую шиби кітом,
Щоби в хаті тепло було
І крізь вікна вам не дуло“.

Скінчив свою річ, скривився по „жидівськи“, що викликало сердечний регіт. Забули навіть переспівати, а Семко Петраш уже стояв у середині кола з кельнею і мулярським молотком та поспішно зачав свою пісеньку:

„Ой я муляр, вмію гарно хати виправляти,
Можу комин, піч і кухню вам побудувати.
Лише цегли і вапна тай піску придбайте,
А до гзимсів гіпсу трохи мені пристарайте“.

Розбавилася громадка і підсечно повторяє:

„Лише цегли і вапна тай піску придбайте і т. д.

Ще не скінчили, як у середину кола вкотилася невеличка барилка, а за нею Яремків Гринь, сам званий барилочкою. Поставив бочівку, вискочив на дно і вже репетує як на ярмарку:

„На огірки, чи капусту, потрібно вам бочки,
Чи балії, бо нема в чім випрати сорочки.
Чи коновки не маєте, чи цебра для свинки,
Дайте клепок і обручів, зладжу до хвилинки.“

Скінчив тай розгоном викотив із кола свою бочівчину, а діти приспівують:

Чи коновки не маєте і т. д.

Поважно, спровола входить у середину Захарко Семанюк, сильно збудований, чорнявий хлопчина. Завзято вимахує деревляними великими кліщами й ковальським молотом тай підморгуючими чорними оченятами, виголошує різко:

„Ой я коваль без якого
Ви не вдієте нічого;
Я вам зроблю плуг і рало,
Лиш зеліза і ковало,

Добрий молот і вудило,
А вкую вам віз, аж мило.
Стуку, стуку на ковало,
Викую вам, що попало“!

При тім підігнув ногу і що сили бе деревляним молотом в обцас. А за ним усі хлопці скачучи на одній нозі, бють кулаками в обцаси, приспівуючи до такту:

„Стуку! стуку! на ковало і т. д.“

— Кінчіть уже! — кличе Прокопова Галя. — Худоба напаслася! Женім домів!

— Ще лиш задягнемоя і взуємоя! — відказує Цюрків Микольцьо. Поспішно вскакує в середину Демянів Петрусь, кланцає ножицями і махає метром:

„Ось я кравець Полатайко з самого Берліна,
В мене ножиці великі і штудерна міна.
Чи з полотна, або сукна, одяг вам прикраю,
Добре міру з вас візьму, бо свій метер маю“.

Як лиш брався за що Петрусь, веселість ступала за ним. Так і тепер його дійсно штудерна „міна“ до розпуку розсмішила дітвору. Прориваючи сміхом, відгукнулися:

„Чи з полотна, чи з сукна, одяг вам прикраю,
Добре міру з вас візьму, бо ось метер маю“.

При тім очи всіх глядять пильно на Петруся і всі точно наслідують його кравецькі рухи.

Час уже худібку наповати. Скоро отже вбігає на середину кола Миросько Дирда в шевськім фартуху, з копитом і дратвою. Сів на пеньку і гукає:

„Ось я швець з Черновець,
Візьму шкіру на копито:
Стуку, стуку вже прибито,
Вже лиш дратвою зішить
І готовий чобіт в мить.“

При тім зручно обтулив копито листком лопуха тай розмахує руками, як правдивий швець.

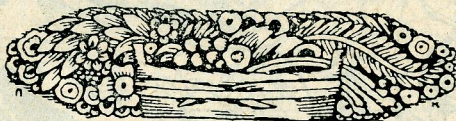
Гурт кінчить:

„Вже лиш дравкою зішить
І готовий чобіт в мить“.

Кільканоайцять пар рук виконують широкий шевський рух із дравкою, при чому найчастійше ніби не хотючи, зачіпає рука об ніс товариша сусіда.

Сміх, ширий, діточий сміх понісся луною по зеленім оболонню. Ударив із розгону в Дністрові філі, аж відголос пішов. Цікаво озирнулася зза стінки велика червона соняшна куля і сипнула на дітий прощальним світлом. Весело обіцяють дівчата, що завтра теж нову забаву введуть. А тепер усі домів. Пастушки розділюють з гурту напасену худібку. Не можуть ніяк вийти з дива, де подівся нинішній день. Веселість і товариство скорочують години.

Іванна Блажкевич.

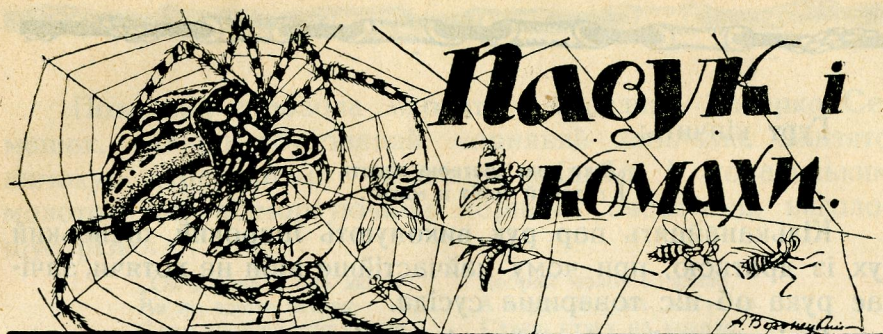
Мамина честь.

Горожанин Мортон, секретар міністерства хліборобства Зєднених Держав, дуже любив свою жінку. Як умерла, казав на її нагробнім камени вирити отсі слова: »Кароліна Френч, жінка Й. Й. Мортонa, а мати Івана, Павла і Марка Мортонa«. На питаннє: Чому на гробі вириті також імена його синів, відповів: »Як я йшов оглядати готовий вже гробовий камінь, узяв із собою своїх синів і сказав їм: Тут спочиває ваша мама. А зробить котрий із вас нечесне діло, або щось такого, за що мати мусіла би стидатися, якби була жива, то скажу його ім'я геть стерти з того памятника«.

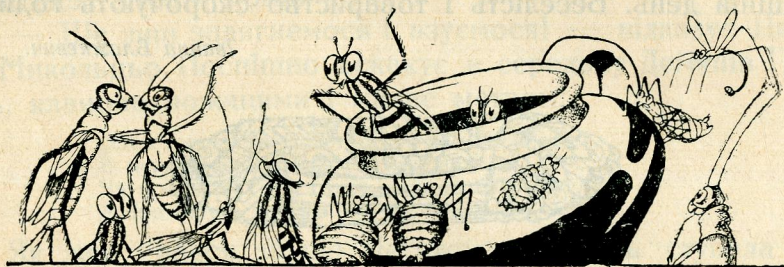
Пан Мортон не завівся в наслідках, які мав напис на маминім гробі на його синів.

Подав Богданко.

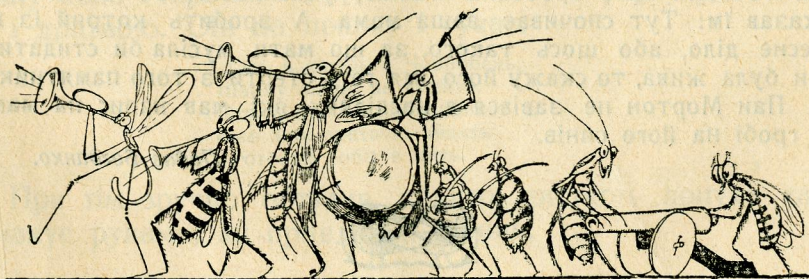

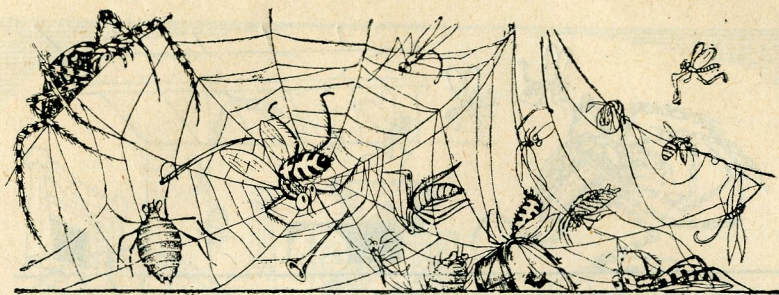

У хаті в кутку оселився павук. Там він розставив тенета й ловив усяких комашок. До нього попадали мухи, комарі, блощиці, таркани, стоноги й інші. Комах чимало гинуло що дня. Комахи, помітивши гибіль своїх земляків, почали стерегтися, а далі задумали віддячитися павукови.

Почали лагодитися йти війною на павука. Стали збиратися всі до купи: блощиці, таргани, прусаки, козявки, стоноги, цвіркуни, мухи, комарі й інші. Стали вони всі в лави й пішли на павука. Загриміла сильна музика: цвіркун, муха й комар на труби грали, а тарган торохтів на барабані.

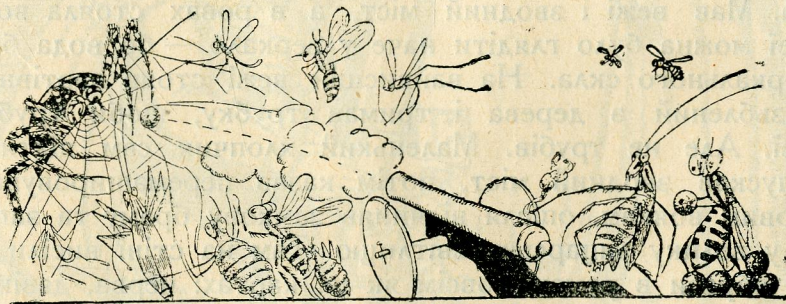

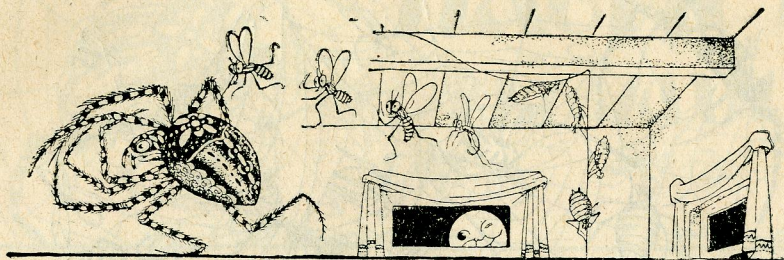
Всі йшли сміливо й відважно лізли на пролом. Передній ряд наткнувся на тенета й всі там завязли. А задні йшли далі.

Тенета обірвалися й упали разом із вояками на лаву. Задні ряди сміливо йшли до павука. А павук забився в самий куточок.

Комахи лізли до павука хмарою і всі грімилі: „Бери, бери його, бий, души!“ Павук із куточка вискочив і побіг

по стелі. На середині стелі випустив із себе павутинку, притулив до стелі, а з другого кінця спустився в низ і висів у повітрі. Блощиці сипонули до павука й почали собі спускатися по павутинці. Павук швидко утік до сіний й сховався там на горищи.

Ганс Хр. Андерсен.

Король, дама та хлопець.

(Казка).

Що то за гарні річі можна витинати з паперу й склеювати. Ось малий Володко мав замок, такий великий, що накривав увесь стіл. Був так помальований, начеб його збудовано з червоного каменя, а крівля була лисуча, мідяна. Мав вежі і зводний міст, а в ровах стояла вода. В неї можна було глядіти наче у зеркало — бо вода була з зеркального скла. На вайвисшій вежі стояв вартівник, вирізьблений з дерева і тримав трубку, щоби трубіти в неї. Але не трубів. Маленький хлопчик сам підтягав і опускав зводний міст, потім казав перемашировувати циновим воякам, опісля відчиняв замкову браму та заглядав у велику лицарську світлицю. Там на стіні висіли великі образи в рамах, зовсім як на картах: черва, дзвінка, вино і жолудь; королі з короною й скиптром, дами з серпанками на раменах і з цвіткою в руці, хлопці з келепом (галябардою) і розвійним пером.

Раз вечером лежав тут сей малий хлопчик і заглядав крізь відчинену замкову браму у велику салю. Там на стінах висіли образи як на картах, зовсім такі, як старовинні образи в справжніх лицарських саях. Тоді здавалося йому, що королі поздоровляли скиптром, винова дама ворушила золотим туюпаном, що держала в руці, а червова дама підняла віяльце. Всі чотири королеві давали ласкаво знак, що впізнали його. Хлопчик іще близше підсунувся, щоби красше бачити, та вдарив так головою в замок, що той аж затрясся. Тут усі чотири хлопці: жолудевий, виновий, дзвінковий та червовий, простягнули келепи, щоби перестерегти його, не присуватися занадто, він жеж був такий великий. І хлопчик кивнув, і ще раз кивнув, а потім промовив:

— Скажіть щось!

Але малюнки на картах не промовили ні словечка. Та як він у третє кивнув на червового хлопця, той вискочив із карти. І карта висіла тепер на стіні неначе біле полотно. Червовий хлопець стояв посеред салі, в шапці з розвійним пером, у руці велика, залізом окована списа.

— Як називаєшся? — спитав він хлопчика. — В тебе ясні очі й добрі думки, але ти не досить часто миєш собі руки!

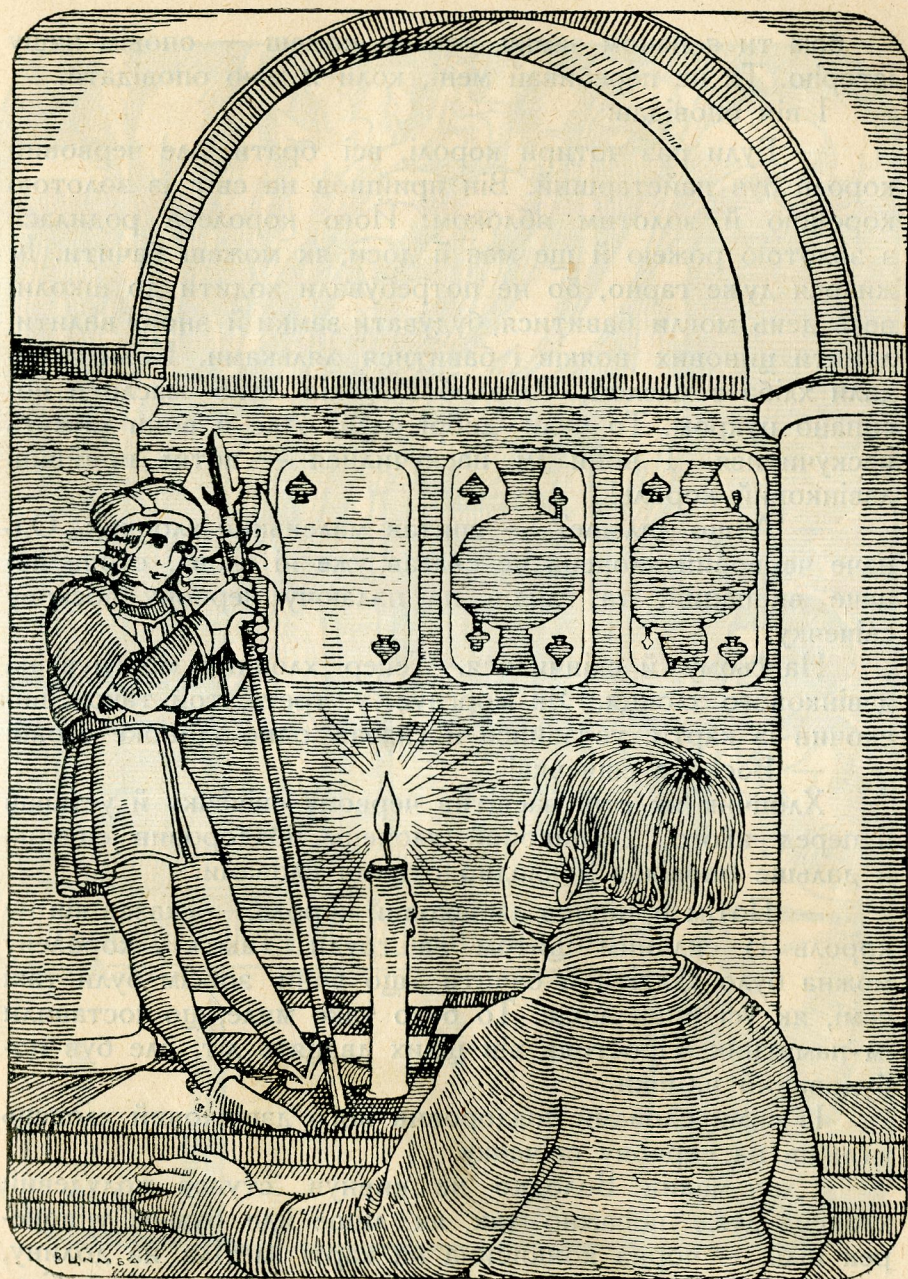
А се не було гарно сказане.

— Мені на імя Володко, — відповів хлопчик — а се мій замок і ти мій червовий хлопець.

— Я слуга мого короля й моєї королевої, а не твій! — сказав червовий хлопець. — Я можу зійти з карти, вийти з замку, а мої великі пани можуть се ще красше. Можемо піти в широкий світ, та він уже наскучився нам. Багато красше й вигіднійше бути на карті до гри.

— Чи ви всі дійсно колись давнійше були людьми? спитав хлопчик.

— Людьми! — сказав червовий хлопець — але не такими добрими, якими ми повинні би бути. Засвіти воскову свічку переді мною, наскільки можливо червону, бо то краска моя й моїх панів. Тоді я власникови замку

— бож ти є паном замку, так ти кажеш — оповім нашу історію. Та не перебивай мені, коли я маю оповідати.

І він оповідав:

— Були раз чотири королі, всі брати, але червовий король був найстарший. Він прийшов на світ із золотою короною й золотим яблуком. Його королева родилася з золотою рожею й ще має її доси, як можеш бачити. Їм жилося дуже гарно, бо не потребували ходити до школи; весь день могли бавитися, будувати замки й знову валити, ломати цинових вояків і бавитися ляльками. Коли зажадали хліба з маслом, то з обох боків було масло й посипано цукром. То були добрі часи. Але й вони можуть наскучитися. І вони їм наскучилися — потім прийшов дзвінковий король!

— А що далше? — спитав маленький хлопчик. Одначе червовий хлопець не сказав уже ні слова, стояв неначе вкопаний, та глядів на палаючу червону воскову свічку.

На сьому й скінчилося. Тепер хлопчик моргнув на дзвінкового хлопця. Як моргнув у третє, той також вискочив із карти, уставився й сказав одно-одинокє слово:

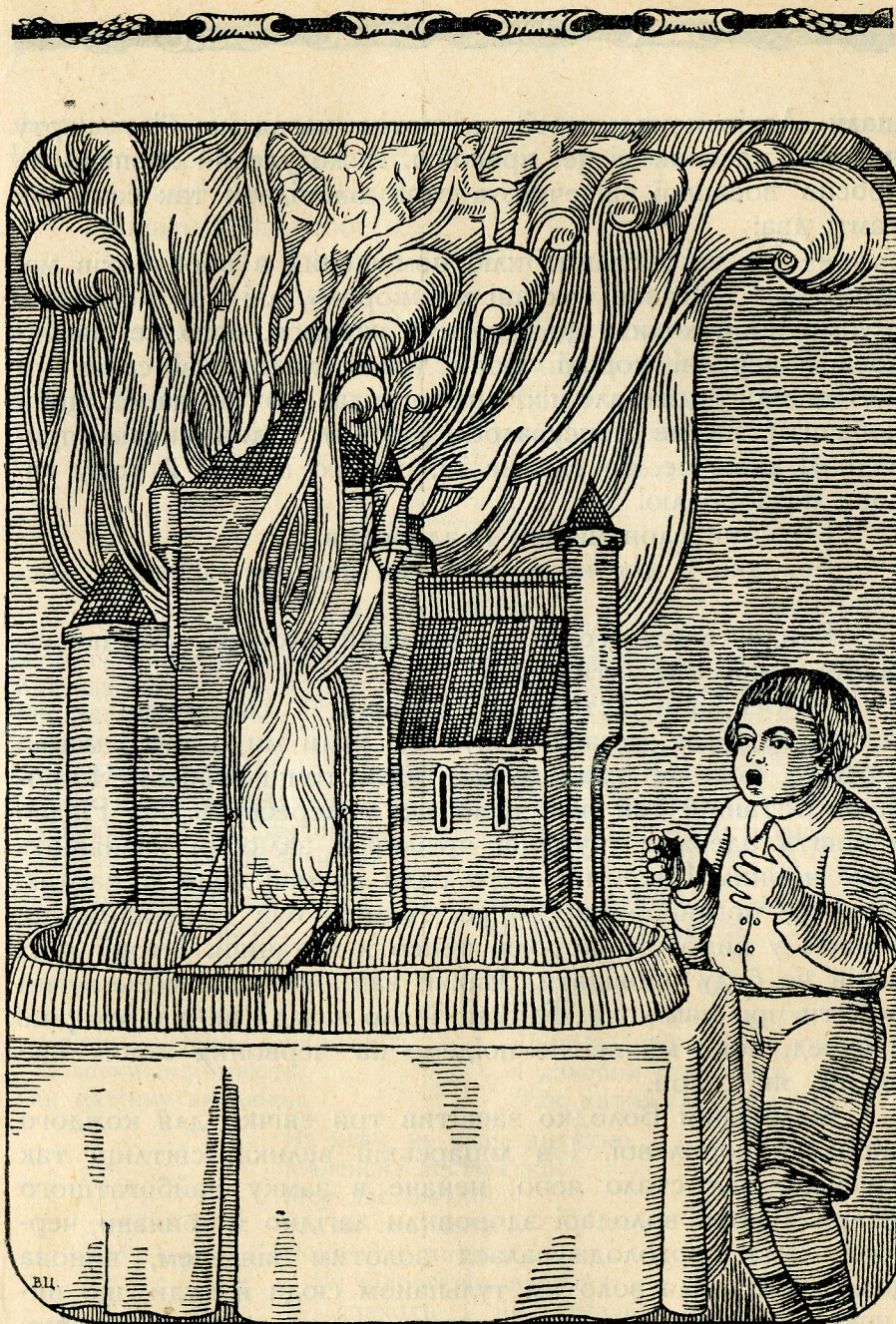
— Воскова свічка!

Хлопчик як стій засвітив червону свічку й уставив її перед нього. Дзвінковий хлопець поздоровив списою й далше оповідав докладно отсими словами:

— Потім прийшов дзвінковий король, — сказав він — король із скляним щитом на груди. Також у королеву можна було глядіти й бачити, що вони зовсім були такі самі, як усі інші люде. То було таке миле, що поставили їм пам'ятник. Простояв він цілих двацять літ, але був побудований на віки.

Із сими словами поздоровив його дзвінковий хлопець і глядів на червону свічку.

І хоч малий Володко не кивнув, ступав жолудевий хлопець дуже поважно так, як лише йде бузьок у поперець піль, — чорна конюшина на карті злетіла на долину, а подобала на птаха, якого крила все більшали й біль-

шали. Летів понад нього, а потім назад на білу карту на стіні на своє місце правобіч. І жолудевий хлопець не просив воскової свічечки, а став оповідати так само, як тамті два:

— Не всі дістають хліб, помащений з обох боків маслом. І не діставав так ані мій король, ані моя королева. Мусіли вони ходити до школи й учитися, чого не навчилися попередні королі. Вони також ходили зі склянним щитом на грудях, але ніхто не заглядав, хоч би на те, щоби побачити, чи не попсувалося щось у годинниковім приладі. Я знаю се, бо служив їм, слухаю їх волі й тому гадаю, поздоровлю!

І з сими словами він поздоровив.

Володко й для нього засвітив воскову свічечку, лискучо білу.

В одну мить стояв тут виновий хлопець. Не поздоровив, лише так штильгукав.

— Всі вони дістали по свічечці, — сказав він — то гадаю, що й я дістану одну. Та коли ми, хлопці, маємо мати се, то наші пани мусять мати тричі стільки. Я прийшов останній тай нам ішло все шкереберть. На Різдво я навіть одержав глумливі прізвища: залюбки називають мене чорним Петром і ніхто радо не має мене в картах. Маю ще поганійше прізвище. Колись був я першим парубком у винового короля, тепер я останній. Історії моїх панів не буду оповідати. Малий замковий пан може з тим робити, що сам хоче. Та воно йшло назад і не піде скорше в перед, поки ми всі не поїдемо на червоних конях іще вище, як хмари.

Маленький Володко засвітив три свічки для кожного короля й королевої. І в лицарській великій світлиці так заясніло, так стало ясно, неначе в замку найбогатшого цисаря. Великі володарі здоровили лагідно й приязно, червова дама проходилася золотим віяльцем, винова дама похитувала золотим тульпаном сюди й туди, що вилискувався наче палаючий огонь, неначе світюче полум'я. Величні пари поскакали у велику світлицю й танцювали.

А нараз заясніло, запалахкотіло. Весь замок станув в огни.
Володко переляканий відскочив на бік і крикнув:

— Тату! мамо! Замок горить!

Трішало й палахкотіло:

— Тепер ми їдемо на червонім кони висше як хмари,
в гору у велич і сяйво найвисшого. Так ялося королів-
ським чоловікам і жінкам! Хлопці йдуть за ними!

Так, такий був кінець Володкового замку й картяних
фігур. Володко жиє ще й має собі руки в невинности.

Щож він тому винен, що замок згорів?

Переклав Михайло Лотоцький.

Ластівочка.

Не плач, не плач, дитятко,

Мале ластівятко!

Моє ластівятко!

Бо всі ластівята

Чемненькі дитята.

Як підростеш, побачиш —

І плакати — не заплачеш,

І мамі про се скажеш!

Під стріхою гніздочко —

Маленька ластівочко. —

Чи се твоє гніздочко?

— »Моя, моя се хата!

А в ній мої дитята!»

Цвірінь! цвірінь! — співають,

Головки підіймають,

Так матінку витають.

Літає ластівочка

З гніздочка до гніздочка;

Маленька ластівочко —

Чому ти так літаєш?

Яку роботу маєш?

Цвірінь! цвірінь! — літаю,

Про діточки так дбаю,

Обід їм розділяю.

Цвірінь! цвірінь! — дитята,

Маленькі ластівята,

Мої любенькі ціпята,

Я кожде з вас обділю,

Я кожде з вас примилю.

Цвірінь! цвірінь! — співайте,

І дзьобки отвирайте,

Так матінку витайте!»

Не плач, не плач, дитятко,

Маленьке ластівятко!

Моє ластівятко!

Бо всі ластівята

Чемненькі дитята.

Як підростеш, побачиш —

І плакати — не заплачеш,

І мамі про се скажеш!

о. Г. Костельник.

Фіялка.

Бозьо післав Ангела весни на пусту землю, щоб він приніс людям радість і втіху та збудив природу до нового життя. До помочи йому летіла ціла юрба крилатих маленьких ангеликів. Кождий з них мав при собі гарне горнятко з фарбою. Чуючи голоси Ангела-весни, маленькі квіточки підіймали голівки, а тоді небесні малярі прикрашували їм одяги. І так рожі дістали кожда якусь иншу суконку, гвоздик червону, білу, рожеву; півонія червону; незабудька голубу; підсніжки біленьку; вони так утішилися, що зараз почали видзвонювати своїми дзвіночками гарну мелодію, звіщаючи початок весни.

Вже всі краски вийшли, ангелики хотіли відлетіти до неба, коли Ангел-весни побачив на землі притоптану, малу квіточку.

— Гляньте, любі товариші, — закликав, — тут лежить іще одна квіточка, але ще зовсім не одягнена. Чи не має котрий з вас іще крихітки якої краски?

— Ні, — відповіли ангелики, — ні трішечки вже нема.

Але Ангел весни позбирав усі горнятка, повишкрібав зі всіх по трошки, змішав і прикрасив квіточці суконку.

Всі ангелики аж підскочили з радощів: Ах, ах яку гарну фіолетну суконочку має ся квітка!

Тепер Ангел поцілував квіточку й сказав:

— Будеш зватися фіялкою, а за те, що так спокійно чекала, будеш мати прекрасний запах так, що всі будуть тебе пошукувати, старі й малі, та всі тебе любитимуть більше, як усі инші квітки.

Тепер Ангелики розпростерли крила й відлетіли до неба.

Фіялка остала на землі та від того часу розносить довкруги себе пахощі, які уприємнюють людям життя.

За німецьким переказом — Яр. М.

ДМИТРИК.

I.

Добрий хлопчик був Дмитрик, та на жаль ви його не знаєте. Алеж я хочу, щоб ви його знали, і через те розкажу дещо про нього. Пізнався я з ним, як був на роботі в місточку Коробині (даремне — якби ви хотіли шукати се місточко на мапі), рік тому назад. А що я люблю діточок, а діти за те мене, то й ми хутко зробилися товаришами. Дивне було наше товариство — за те користне.

Якось одного разу вечеряю (я був на харчах у Дмитрикових родичів), апетит мав вовчий. Як уже я трохи попоїв — вбіг у хату Дмитрик. Виглядав, якби зловлений на недоброму вчинкови. Мати не забарилася напасти на нього з цілою горою докорів, а дійсно було за що. Дмитрик як пішов рано кудись із хлопцями-пастушками, то тільки отсе вечером прийшов до дому.

«Та й дивіться, який я з ним маю клопіт!» — почала мати. — «Як пішов рано, — тільки прийшов; обмаль поснідав, а обіду й не бачив. В дома нічого не поміг; все я сама мушу робити — хоч розірвися! А лекції? Наймаю учительку, плачу гроші, щоб ходив, учився — бажаю йому добра, хочу вивести в люди — а він що? Бандитом, волоцюгою хоче бути! Десь ходить цілий день з уличниками. Ходи... ходи... вийдеш у люди. Кажі мені, ти вивчив сьогодні лекцію?! Ти був в учительки?»

Дмитрик стояв біля порога, опутивши голову — шапки не здіймав і мовчав. Було вражінне, що він був приготований на всякий випадок до втечі. Кінчилася розправа тим, що отримав пару штовханців від матери, але не заплакав. Знав, — що винен.

Я кінчив вечеряти. Почував себе задоволено і мав охоту побалакати. Запитав Дмитрика, що його вчить учителька. Він стидався відповідати мені — знав, що я був свідком нагани.

Нарешті мати допомгла йому розв'язати язик:

— Розкажи, покажи дяді, не будь диком!

Дмитрик хутенько взяв свої подерті книжки і помазані зшитки тай почав пояснити: Вчить мене учителька польської, російської мови і арифметики — показав мені свої писання. Там було кілька арифметичних задань і переписаний московський віршик: »Птічка Божая не знає«.

— А хтож та учителька?

— Се якась пані Росіянка; се її стільки й заняття, що підготовляє дітей — відповіла мати.

— А чомуж по рідному, по своєму не вчите Дмитрика? Сеж, як я чую, ви тільки по українськи балакаєте. Картали його сьогодні — тільки сією мовою! Як можна картати його — то можна й чогось доброго вчити.

— Та се мова проста, «мужича», — продовжувала мати. — Ми її усі знаємо. Куди він з нею колись кинеться? Треба так робити, як розумні люди.

— Ви кажете розумні? Може вас се здивує, але я їх не називаю розумними. Мова наша не груба-мужича, як вам і багатьом здається. Як будемо так розумувати, то тоді прийдеться усі мови зачислити до «мужичих» простих. Аджеж у Росіян і Поляків теж «мужики» балакають тими «панськими» мовами. Далі зауважте, що на наших землях наша «мужича» мова (як ви кажете) починає вже витискати ті «панські» мови. Зрозумійте, що вже сею «мужичою» мовою написано багато гарних книжок, говорить нею багато вчених людей і ставлять собі за честь знати її. Маємо вже низші й висші українські школи — візьміть українські аматорські вистави, що всюди в околиці відбуваються — і ось газети, що я приношу! З сього видно, як божий день, що за деякий час мова, хоч-би й російська, стане на наших землях мертвою, нею ніхто не буде користуватися. Мусите знати й те, що світлі розуми науки кажуть, що поки дитина не має 14 років, не можна її вчити не матірною, чужою мовою. Скільки років має Дмитрик?

— Одинацять!

— Ось і бачите! А ви вимагаєте від нього послуху в науці — в той час, як для нього така наука є пеклом. Наука мусить бути приемністю. Самі бачите, що він любить рух, живе життя, живу мову, якою зо всіма балакає. А зробити його сьогодні дорослим, розумним юнаком при такому способі виховання — тяжко, а що головне — непотрібно. На те літа, на те дитячі роки, молодість і старість.

— Що ми знаємо? Сидиш, товчешся у сій хаті — хочеш, щоб усе було як найліпше, щоби з дітей вийшли колись люди, якими можна би потішитися і похвалитися. Побачиш — що стільки витрачуєш грошей, сили, слів, а воно виходить навпаки. Робиться болюче — що всі заходи йдуть надаремне.

— В повні розумію вас як матір і радий допомогти, чим можу, вашим добрим замірам. Великий жаль, що не маєте своєї рідної школи і не хутко вона у вас буде, як люди наші так зле розуміють справу виховання найменших. — При сих словах Дмитрик приніс мені українську читанку, без початку і кінця й додав: Учителька читає по українськи, але писати і говорити по нашому не вміє.

— Жаль, Дмитрику. Колиб навіть мама й умовила її вчити тебе по українськи, то що вона тебе навчить, як сама не вміє?

Ти тільки сю одну книжечку маєш? А так у вільні хвилини не маєш чого почитати?

Дмитрик пояснив, що ні. Я знову звернувся до Дмитрикової матери:

— Маємо іще одну хибу. Самі знаєте, що сю одну читаночку Дмитрик міг уже перечитати з пятьдесять разів і ви йому »товчете«, щоб він учився з неї лекції. Требаб було йому завше доставляти свіженьких книжечок. Та й то таких, що його зацікавилиб, бо в книжках більше науки, як в учительки, а ще і в такій школі, як у нас у сучасности.

— Якже їх доставати, знаєте, як тяжко тепер на гроші?

— Я знаю, що у вас бібліотеки нема. Та сьому можна хоч частинно зарадити. Зложіться пару родин і випишіть своїм дітям дитячу газету. Що місяця будуть мати нову книжечку. Як буду в дома — візьму декілька книжечок Дмитрики.

Моя розмова розбила всі попередні міркування моїх господарів. Вони побачили, що Українці се вже не тії »мужики« з »битих«, що тут уже тягне чимсь новим, свіжим, розумним. На закінчення порадив їм обовязково звільнити Дмитрика хоч від російської мови. Що ж до української — то нехай її вчиться приватно, бо в чужій школі він її не почує. Родичі згодилися.

(Дальше буде).

Незамітне звірятко.

Якось то зайшов зайчик-лапанчик на поле, засіяне горохом і побачив велике та страшне опудало.

Налякався зайчик того опудала і давай утікати, що було сили в ногах.

Біжить, а серце так і завмирає зі страху... От-от надожене його опудало і задушить...

Добіг зайчик на ниву, засіяну золотою пшеницею, скочив на межу і аж тут успокоївся...

Присів собі, щоб відітхнути і нараз побачив, що до нього підкрадається якесь маленьке звірятко. А було воно майже пять разів менше від зайчика так, що зайчик навіть не звернув на нього уваги і мало що сам не вискалив на нього зуби.

Тимчасом незнакове звірятко підкралося ближше до зайчика, причаїлося до землі, а відтак як не підскочить та як не впилиться зайчикови в шию острыми зубками..

Бідний зайчик заверещав із болю, став боронитися перед несподіваним ворогом та той стиснув ціпко зуби і вівся ними в шию нещасливого зайчика.

Видить зайчик, що не минути йому смерти, упав на землю і прошептав:

»Від страшного опудала я утік щасливо, а погибаю від маленького звірятка!«...

А те звірятко — то був маленький хижак, ласичка, — відважно і кровожадне звіря.

Правду говорять люди:

»Не бійся того пса, що гавкає, а бійся того, що мовчить і задумує лихе діло«.

Подав С. Л-а.

„Вулькан“.

Ще маленьким хлопчиком памятаю пса мого діда. — Був се рудий, вже старий пес. Звався „Вулькан“. Дідо любив його за устереження коний від злодіїв, що закрадалися до стайні. Від того часу Вулькан користувався загальною почестю.

Не дивлячись на свої старші літа справно сповняв він обовязки сторожа і не був лінюхом. Літом 1905 року нагло вмер дідо. Діти діда — власники полишеного майна, продали дім і господарство, річи поділили між собою і розїхались. Вулькана лишили новому власникови.

Як жилося Вульканови у нового господаря, не знаю. Минуло багато років. Уже під час Революції приїхав я до мого рідного міста і навмисно пішов до дідового дому провідати нашого старого Вулькана, та разом із ним пригадати свої діточі літа. Вулькана я вже не застав.

Дім діда перейшов знову в інші руки. Лише з розмов довідався я про сумну, невдячну смерть вірного пса. По смерти діда з початку Вульканови жилося не зле. Господареви догаджав працею, а діти бавилися псом так само, як і ми. Сідали на нього, тягали його за хвіст, бігали з ним по подвірю з мотузком на шийі і все те Вулькан

Ласичка загризає заяця.

терплячи зносив. Але літа йшли. Старість підривала сили Вульканови. Він уже не був такий жвавий, як давно. Більше лежав коло печі. Але службу в ночі сповняв справно. Від старости почала випадати у нього шерсть і на спині поробилися лисини. Господар якось то побачив і вирішив, що то короста, а такого пса небезпечно тримати в хаті. І ось в один день узяв з собою рушницю та вигнавши Вулькана з хати, стрілив у нашого вірного, доброго пса. Рушниця мала набій шротом на качки і зразу не вбила Вулькана, тільки його поранила і бідний пес, із перебитими ногами, повз по землі, заливаючись кров'ю з жалібним, страшним виттем. Три рази стріляв у нього той невдячний, злий чоловік.

У страшних муках сконав Вулькан. У передсмертному його витті чулося прощання з дідовою могилою і скарга на діда, що полишив його чужим людям, щоби він згинув такою страшною смертю, не почувавши за собою жадної вини.

На спомин про тебе, наш любий Вулькане, лишаю сих кілька слів.

Леонід Бачинський.

Усміхнулось сонічко...

Усміхнулось сонічко
Так весело, мрійно..
Боже! чом же не смієсь
Воно так постійно?

Чом ховається від нас
Деколи за хмару?
Чом не можемо ми все
Бачить його чару?

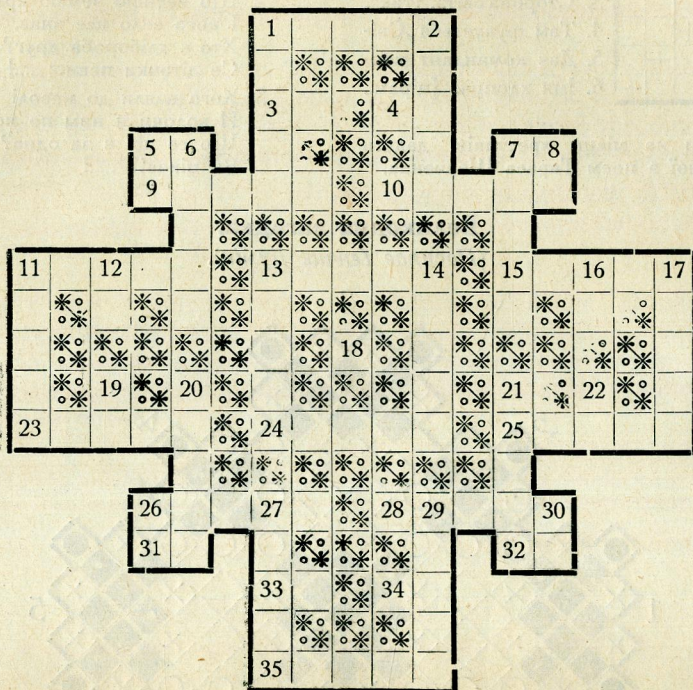
Усміхнулось сонічко
Так весело, мрійно..
Боже! чом же не смієсь
Воно так постійно?

*П.
Р. В.*

Загадки.

Перехрестна логіголовка.

(Уложив Петро Озерів з Володимира на Волині).

Поземі слова:

1. Мужеське ім'я.
3. Жидівський письмен-
[ник.
4. Питання.
5. Долина.
7. Музична нота.
9. Св. книга Арабів.
10. Виріб з лози.
11. Німецький міністер.
13. Мешканець Карпат.
15. Кімната на кораблі.
18. Заіменник.
23. Мужеське ім'я.
24. Вчений фізик.

25. Непогода.
26. Дорогий камінь.
28. Жіноче ім'я.
31. Заіменник.
32. Пекло.
33. Заіменник.
34. Оклик [знеохочення].
35. Німецьке мужеське ім'я.

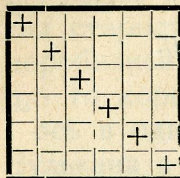
Прямовисні слова:

1. Столиця Чехословачії.
2. Металь.
5. Питання.
6. Прилад до їзди.
7. Начиння.

8. Притока ріки Уралу.
11. Лакомий.
12. Оклик [поганяча].
13. Німецький композитор
14. Пахучий витвір.
16. Пакунок.
17. Однокоміркове звіря.
19. Карта.
20. Ягоди.
21. Квітка.
22. Музична нота.
26. Зявище.
27. Гори в Азії.
29. Російська монета.
30. Отруя.

Фігуральна загадка.

(Уложив Юліян Сітницький).

1. Український маляр.
2. Край в Америці.
3. Сторона світа. [тик“.
4. Там друкується „Сві-“
5. Дає командант жов-
6. Імя хлопця. [нірам..

Букви на місці хрестиків, дадуть назву одній з поем Тараса Шевченка.

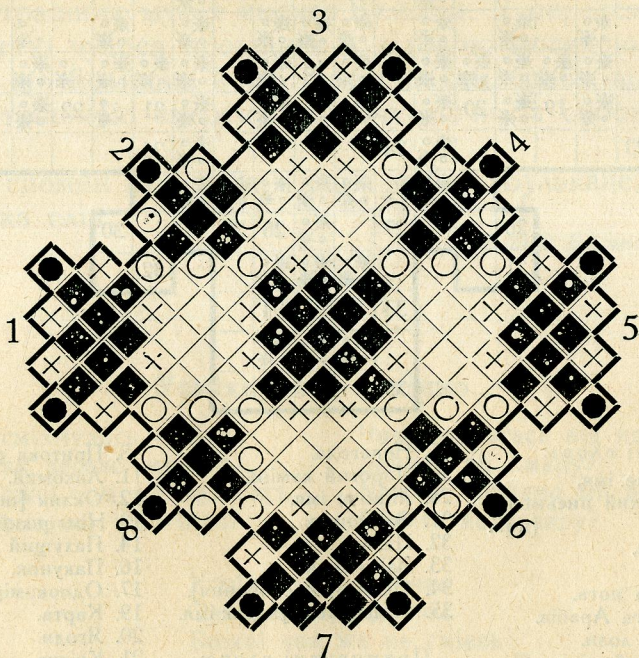
Загадки.

(Уложив о. П. Ш.).

1. Що в латаному жупані,
Глибоко у воді живе.
На свободі і в тишині —
Се діти, знайте: є!
2. Що весною землю крає
І кого село все знає,
Хто є хлібороба друг?
Се діточки певно:!
3. Кого взяли до неволі
Й волочили ним по полі,
Що се річ є за одна?
Ви цікаві?!

Великодні загадки.

(Посилає Генчик Думін).

Умістити 8 слів на місці хрестиків і зер а букви на місці точок дадуть бажання, яке всім: „Світикови“ і читачам пересилаю.

1. Назва місяця. 2. Виховавчий заклад. 3. Гарна гра на скрипцях. 4. Маленька церква. 5. Імя дівчини. 6. Назвиско редактора. 7. Назва міста над рікою Шклом. 8. Інструмент.

Стереже він пильно дому. Вміє також різні штуки: гарно слухить, лапку дає, сам на ліжко скаче.

Я дуже люблю Люкса. Коли він удариться, то біжить до мене і скавুলить. А коли я пожалую його, то він зараз перестає скавুলити.

Кароліна Кобилецька.

4. Не обіцуй.

Одного разу товаришка моя сказала, що як буде йти до школи, то поверне по мене. Однак рано, як ішла, то не повернула. Вона не додержала слова.

Від тоді я вже не вірила їй. Як вона що казала, то я вже знала наперед, що так не буде. А як обіцяла раз позичити мені німецьку книжку, то я не спускалася на се і позичила в другої товаришки.

Се дуже негарно, не додержувати слова.

Михайлина Міняйлук. (Літ 11).

5. Додержуй слова.

Одного разу я обіцяла мамі, що дістану в школі добре свідоцтво. Тому старалася вчитися добре.

Але за тиждень я занедужала і пролежала цілий місяць.

Коли по хоробі прийшла до школи, а пані запитала мене якесь нове німецьке слово, я не знала його.

Але як я зачала пильнуватися: вставати ранше, уважати в школі, та робити на час вправи — таки дістала добре свідоцтво.

Мама тішилася, а я була задоволена, що додержала дане слово.

Марія Бежук. (Літ 11).

6. Моя кітка.

Моя кітка біла. Вона має вже два роки і ловить миши. Моя кітка миється лапками. Уміє також кусати і драпати.

Вона любить дуже молоко. Як я даю їй молоко, тоді вона весело муркоче.

Мамця була раз не купила молока. Вона прийшла до мене, тай за те, що я не дала їй молока, укусила мене. А раз вилізла знова на стіл. Там було молоко і вона вихлептала його до чиста.

Моя кітка називається Мурка.

Бронислава Турянська. (Літ. 11).

Замітка: Справлено тільки місцями правопис — головню ї, якого малі «авторки» всюди уживали.

Оповідка

В наслідок розпорядку поштових властей з днем 16 цвітня с. р. увійшла підвижка оплати за листи й картки по 1 сотикови, а за пакети по 5 сотиків. Т. зн. від дня 16 цвітня оплата листа звичайного виносить 16 сотиків. Картка 11 сотиків. Гроші зібрані із сей одногрошевої підвижки мають піти на фонд безробітних.

Редакція одержує щоденно дуже багато листів і карток від своїх читачів, оплачених тільки по 10 або 15 сотиків. З тої причини почта стягає собі бракуючого сотика у подвійній висоті. І так щоденно видає наша Адміністрація 50—80 сотиків, як доплату поштову, за недофранковані посилки листові.

Сею отже дорогою повідомляємо усіх тих, що пишуть до нас, щоби оплачували листи по 16 сотиків, а картки по 11 сотиків, бо від тепер замало офранкованих посилок не будемо зовсім приймати. Тоді почта зверне їх надавцям, які будуть мусіли заплатити належну доплату, а що більше — будуть мусіли на ново франкувати сей лист чи картку та перекладати його у нову коверту.

Адміністрація.

Пригадка.

До 4 числа »Світа Дитини« долучено чеки на пересилку належитости за газетку. Просимо дуже надсилати гроші, бо Видавництво має в початках мая великі платности. Не забувайте на свій обовязок, бо від сего залежить дальша судьба маленького »Світика«.

На Великдень!

Зі звуків воскресних дзвонів, лине від Редакції до всіх читачів і прихильників »Світика« щирий привіт та побажання »ВЕСЕЛИХ СВЯТ« з радісним заповітом і пісню:

Христос Воскрес!

○ ○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○ ○

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 6.

ЧЕРВЕНЬ 1926.

РІК VII.

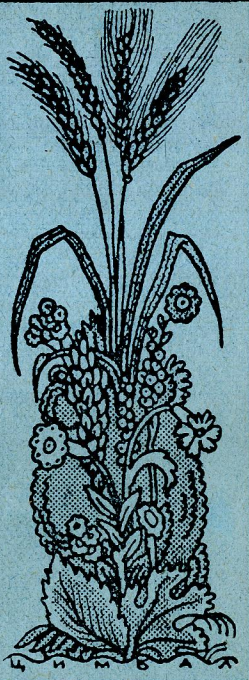

ЗМІСТ.

1. Велика правда	129
2. Один день із дитинних літ
Івася Франка	130
3. Наш Мойсей	133
4. Як звірі хату будували	134
5. Хрущ і метелик	138
6. Дмитрик	139
7. Свиня в упряжи	142
8. Квітка	143
9. Когуть і лисичка	144
10. Наші діти в Канаді	145
11. Загадки	151
12. Розвязки загадок	152

Ціна 50 сотиків.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
можна передплачувати
в кожному уряді поштовим
у цілیم краю.

ПЕРЕПИСКА

3

ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на прес-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Тарас Рибачок у Філядельфії (Америка): Твій любий листик справив нам усім у Редакції милу несподіванку. Шкода лише, що не написав, до якої школи ходиш, бо „Світик“ дуже цікавий се знати. Чи на 22 улиці мешкає багато Українців? „Світик“ давніше загодував до кількадесяти родин у Філядельфії. Одначе в тім році чогось вони забули про нього. Чи подобалися Тобі книжечки „Світика“ і котрі саме? Старайся, любий Тарасику, наклонити всіх своїх товаришів і ровесників, які ходять до англійської школи, щоби училися своєї рідної, української мови. Нехай вони попросять родичів, щоб їм за 1 долара запенумерували „Світ Дитини“, або щоби спровадили для них такі книжечки, які ми Тобі вислали. Коли придбаєш 10 товаришів, які запенумерують собі газетку -- то „Світик“ пришле Тобі гарну книжечку за се, як премію.

Павло Вельтан, Максим і Магдалина Гордій, Володимир і Ярослав Станько, Володимир Клебан, Юлія Хомська і Євгенія Ненчин у Чорткові: За переслани бажання „Веселих Свят“ на гарній картинці — засилає Вам „Світик“ отсею дорогою гарненьку подяку. Всі українські діточки в Чорткові почитають радий, що мають такого щирого опікуна й приятеля в особі свого катехита Всеч. о. Дмитра Кубавича. Всі повинні рано й вечером молитися Богу за його особу, бо о. Кубавич жие й працює тільки для добра української дітвори в Чорткові й цілій околиці. Він старається уприємнити українським діточкам життє й побут у „чужій школі“, спроваджує для них книжечки, купує газетку, учить декламацій і пісень, розказує про славу минувшину нашого народу, учить шанувати пам'ять наших героїв, учить любити наші народні святощі. Тому всі повинні слухати його поучень, як голосу родичів і з повною радістю горнутися під його опікунчі крила.

Маруся й Оленка Михаліхи в Немирові: Ваш листик з описом вражіння із прочитаної книжечки дуже нам подобався. На розвязки від тепер підписуйтесь обі, а ще краще буде, коли розвязки загадок будуть окремо написані, бо се потрібне до льосования премій.

Роман Мельник у Коломиї: В „Учительській Спілці“ передплачує „Світик“ кільканайцять осіб. Се не робить ніякої різниці, де хто передплачує, але ходять про се, щоби всі передплачували. В Коломиї є 200–300 українських діточок, які повинні передплачувати свою газетку через „Учит. Спілку“. Тому, любий Ромчику, постарайся усіх своїх Товаришів заохотити до того, щоби вони зголосилися в „Спілці“ у пана директора і зложили по 3 золоті на передплату „Світика“ від 1 липня по кінець року. Нехай кожний тим способом заохотить 3 товаришів, а дівчатка по 3 товаришки, тоді до „Учит. Спілки“ буде йти по 300 примірників „Світика“, а се буде доказом, що українські діточки розуміють потребу своєї власної газетки.

Левко й Оля Кабляки у Боківі: Ваші загадочки інтересні. Будуть вони надруковані. Як вийде 2-гий том „Дон Кіхота“, то зараз вишлемо його Вам. А може замість ждати на сей том — за сю квоту, яку Ви надіслали на нього, прислати Вам сі 4 книжечки: „Бжолі“, „Япанські казки“, „Історія про Лялю“ і „Свято Весни“. Напишіть отже в сій справі. Як вийде „Дон Кіхот“ (а се буде оголошене в рубриці „Нові книжки“), тоді пришлете на сю книжечку гроші. Чи добре?

Юрась Кох у Ломжи: Як подобається Тобі нове місце побуту? Чи краще від Остроленки? „Світик“ пише сей листик до Тебе саме в ту хвилю, коли там десь недалеко ревуть гармати і таракотять кріси. Тому не знаємо, чи дійде сей листик разом зі „Світиком“ до Твоїх рук. За надіслані святочні бажання редакція пересилає Тобі сердечний привіт із рідних сторін.

Маріан Савуляк у Тернополі: Подібні загадки до тих, які Ти надіслав, маємо вже в редакційній теці. Видумай і уложи які інші. А пиши їх широко і читко, кожду на окремій карточці. Розвязки добрі.

СВІТ ДИТИНИ

ВЕЛИКА ПРАВДА.

Помагай все другим!
Всім треба помагати,
Бо не штука тільки брати,
Треба теж давати!

Ти живеш у хаті,
Їздиш по гостинці,
А не ти побудував їх —
Збудували інші!

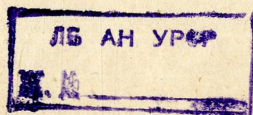
Вчишся рахувати,
Книжечки читаєш —
Інші люди видумали,
А ти користуєш!

Тямжеж, що для тебе
Інші працювали —
Ще й такі, що нічого
Про тебе не знали!

А колиб не мама,
І колиб не батько,
Згинулоб дитятко зараз
— Кругле сиротятко!

Помагай ти іншим,
Бо усі ми братя —
А всі люди — Божі діти —
Спільна для всіх праця!

о. Г. Костельник.

Один день із дитинних літ Івася Франка.

Біля сільської кузні в Нагуєвичах гралися діти. Всі вони веселі, обсмалені, підстрибують, галасують, аж старий коваль із позасукуваними рукавами вийшов із кузні та почав приглядатися, чого вони так кричать.

Його маленький Івась стояв осторінь, вложив пальчик до уст і задумано глядів на розбавлену дівчорі.

— Гей-й, Івасю! А ходи но до нас! — закричав Михань; — бачиш як нам тут весело! Ану, хлопці, — звернувся він до товаришів, — розрухайте його, бо йому щось не весело.

Хлопці кинулися до Івася та почали натягати його, сеї сюди, а той туди, тай геть розрухали малого.

— Івасю, Івасю, ти козак? — запитав Гриць.

— А певно, що козак!

— Ха, ха, ха, який козак! А яке на тобі дороге убраннє! Глядіть, ось козак:

На козакови шапка, бирка,
Зверха дірка,
Травою підшита, вітром підбита.
Куди віє, туди й провіває,
Козака молодого прохолоджає.

— Цекай, як я буду паном, не таку шапку собі куплю, а ще з тебе сміятися буду.

— Ого! Дивіть но, що то з того Івася буде, но!

— Е, е, ходім бавитися в ковалів.

— Бавтеся, діти, в ковалів, — сказав Івасів батько і пішов до кузні кувати підкову.

Діти зачали удавати, буцім то вони кують коні; вони підскакували на одній нозі, а рукою били по п'яті.

Приїхали ковалі,
Поставали на селі:
Дзінь, дзінь, підківками,
Бух, бух молотом...

Куй, куй, ковалі,
То великі, то малі.
Кого підкувати,
Золоту підкову дати?

— Давайте тут Івася, ми його підкуємо! — закричав Гриць-командант.

Діти зловили Івася і далі його кувати. Івась підстрибнув кілька разів на одній нозі, а потім бе-бевх на землю тай носом у порох.

— Ха, ха, ха! ха, ха! — зареготалися діти.

Івась почав плакати, але діти помогли йому викарабкатися з пороху і він знов повеселів.

— Говоріть тепер байки, — просив Івась, — я так люблю байки слухати.

— Ну гаразд! Ходім до діда Андрушка, він нам де-що розкаже.

— Ходім, ходім! — і діти побігли мов стріла до старої, похиленої хати при кінці села. Там жив старий дідуган, що ходив за прошенням хлібом. Він багато бачив на своєму віку та любив оповідати дітям байки.

Дід грівся на приспі і пихкав люльку. Як лиш побачив дітей, підсміхнувся і сказав: — Геге, ви певно в гості до діда?

— Ба, та в гості; розкажіть що, — почали просити хлопці.

— Ну гарно, от ви посідайте, я вам оповідатиму за жидівського Івана.

Діти посідали на траві, де котре могло тай глядіти в очи дідови.

— Був собі такий звичайний сільський Іван, але він був мудрий, не такий туман, як деякий з вас... Раз Жида наняли його, щоби завіз їх у гостину. Він зібрався і везе їх. Їде, їде... їде, їде, аж дивляться, вже й ніч, а тут ліс такий темний, що Господи заступи.

— Цюєсь, Іванцю, де ми будемо ноцювати? — питають зажурені Жида.

— Сидіть тут, а я знайду вам нічліг.

Пішов Іван, походив трохи по лісі і вернув до фіри.

— Злазіть, Жида, я знайшов вам гарний нічліг.

Завів Жидів до муравлища, нагорнув на них муравлів, а сам пішов на віз спати. Рано приходять Жида такі заплакані, йой гевалт!

— Сьцьо ти, Іванцю, зробив з нами?

— Ну, що зробив, мягко було вам спати?

— Мягко, Іванцю, іно нас дуже блоха кусало.

— Е, що там блохи, от сідайте й їдьте.

Їдуть вони, їдуть, їдуть, аж тут знов ліс і вже ніч настала.

— Іванцю, де ми будемо ноцювати?

— От лізьте на дерево, щоби вас вовки не зіли.

Вилізли Жиди на дерево, а Іван гиляки повідрубував від землі. Хочуть вони рано злазити, нема по чім.

— Іванцю, гей Іванцю, а як ми зліземо?

— Чіпляйтеся один другого тай один по другім злізете.

Чіплялися Жиди. Але той перший не вдержався тай всі бе-бевх і впали на землю.

— Ой вей, гевалт, ми вже не живі. Йди, Іванцю, по дохтора.

Пішов Іван поза куші і повернув.

— Ну, сьцьо казало дохтор?

— Дохтор казав, що котрий неживий — закопати, а котрий ранений — добити.

Як зачули се Жиди, як позривалися, то всі аж у місті опинилися.

— Ну що, гарна байка, діти? — запитав дід Андрушко.

— Гарна, гарна, але за коротка; скажіть ще! — просили діти.

І був би дід говорив, але прийшла баба Палажка, принесла дідови обід тай дід не мав часу оповідати.

* * *

Багато літ минуло від того часу, малий Івась став великий. Він гарно учився і мав дуже вразливе добре серце. Він не міг дивитися на кривду, яку роблять люди людям. Його боліло серце, що наші селяни так гірко працюють, а з того не мають нічого. Все се він оспівав у віршах, став великим поетом і письменником та заступався за бідних людей.

Малих дітей він дуже любив і написав для них багато казок і байок: „Лиса Микиту“, „Коли ще звірі говорили“, „Абу Казимові капці“, „Пригоди дон Кіхота“ повинні всі діти поперечитувати. Сього місяця, 28 дня, минає десять літ, як помер, діточки, ваш великий приятель Іван Франко. Його пам'ять святкуватимуть старші і молодші і маленькі діти.

Наш Мойсей.

(У десятилітте смерти Івана Франка).

Вже десять літ,
Як кинув нас,
Як кинув світ
В тривоги час
Наш каменярь,
Народу цвіт
І Духа цар —
Вже десять літ!

Із пущ зневір,
Із горя гуц
Він вів до зір,
Під вічний кущ,
Що все горить
І не згоря,
Бо в нім зорить
Свята зоря.

Зоря-огонь,
Що Правда звесь!
Із тьми брехонь
Вів вік свій весь
Нас наш Мойсей —
Вів сорок літ
Під кущ, під сей —
У Правди світ.

У Правди світ,
На праці путь,
Лупав граніт,
Щоб Волі куць
Для нас терем,
На все розбити
Рабства ярем —
Тепер Він спить.
Тепер Він спить
Вже десять літ,
Та все горить
Сей ясний світ,
Що в нас в серцях
Він запалив,
Веде на шлях
Великих жнив.

Великих жнив,
Великих днів,
Де з рідних нив
Лиш Волі спів
Із рідних хат
Заведемо
Сестра і брат —
Знімем ярмо.

Ярмо знімем
І змиєм бруд,
Буде царем
Лиш Правда й Труд —
Братня Любов
Прожене жах —
До них готов
Він дав нам шлях.

Я. Вільшенко.

Обридло волочи всю зиму тремтіти на морозі, не раз він думав собі: Не хочу я жити в холодній країні, переживу сю зиму, перелітую, і як тільки птиця почне летіти до вирію, подамся і я до теплого краю.

— Пролетіло літо, як один день, не встиг віл оглянутися, як уже настала осінь, мокра та холодна. Віл гнувся, гнувся в загороді й згадав про теплий край... Настав день, віл піднявся і пішов з двору на городи. Побачили його півень та качка й питають: „Ти куди йдеш?“

— „Та тікаю від зими, йду шукати літа“.

— „І ми підемо з тобою“.

— „Що-ж, ходім, гуртом веселійше буде“. — Вийшли вони з двору, а на воротах сидить кіт, побачив їх і спитав: „Куди се ви йдете?“

— „Тікаємо від зими; йдемо шукати літа“.

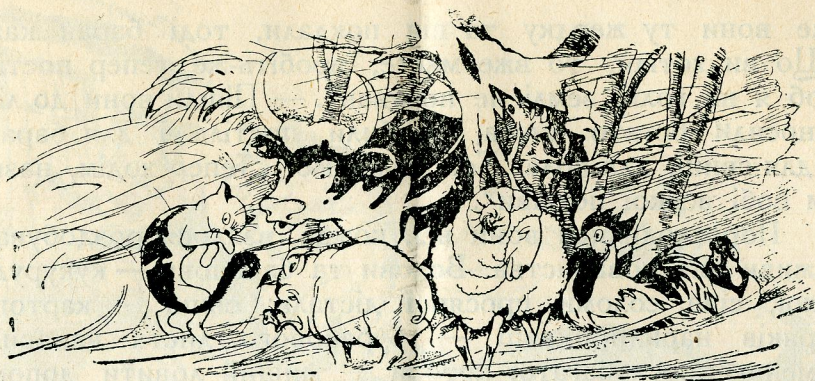
— „Візьміть і мене“.

— „Ходім, коли хочеш, гуртом веселійше буде“.

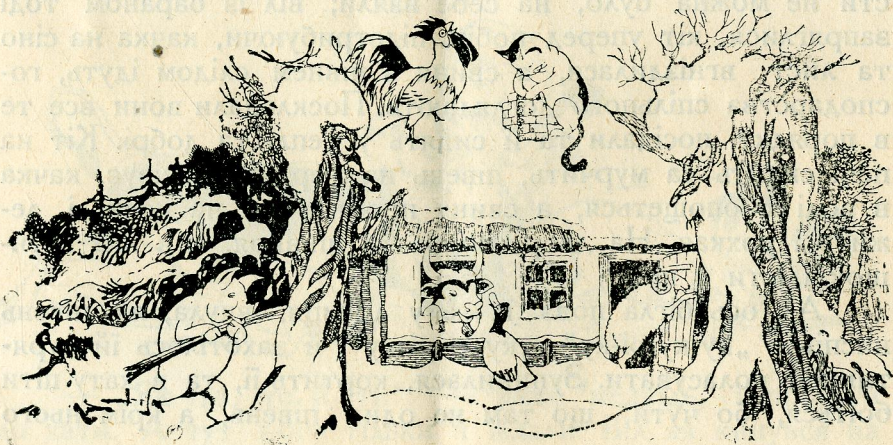
Пішли вони далі. Аж у полі їм зустрівся баран. Порівнявшись із ними, спитав: „Куди йдете, земляки?“

— „Ходи, коли хочеш, гуртом веселійше буде“.

— Пішли. Дорогою вже й підтопались, а до літа ще далеко. Аж ось випав сніг, вдарили морози занесло дорогу... Далі йти не сила. Зайшли вони до ліса, забились у затишок і стали, тулячись один до одного. А далі віл і каже: „Давайте, братці, збудуємо собі хату, перебудемо в ній до тепла, а потім підемо далі“. — Як давай, то

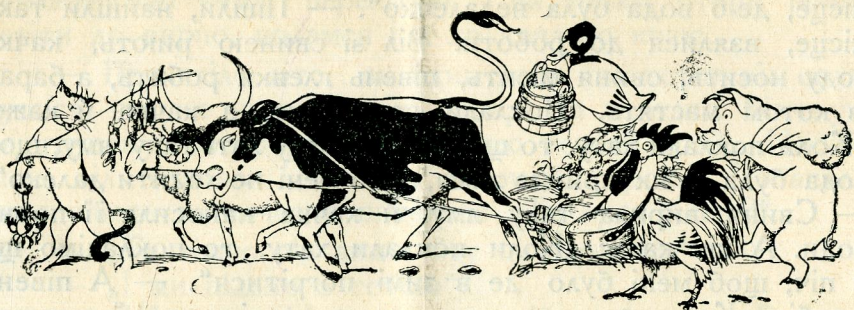

й давай. Гурт не малий... „Треба-ж місце добре відшукати“, — каже кіт. — А качка й собі: „Ходім, найдем таке місце, де-б вода була недалечко“. — Пішли, найшли таке місце, взялися до роботи. Віл зі свинею риють, качка воду носить, свиня місить, півень глевки робить, а баран із котом мастять. Поклали вони хату, а качка й каже: „Коли поклали хату, то ще викопаймо у хаті таку яму, щоб вода була — як прийде зима, щоб мені не ходити далеко“. — Свиня вирила таку яму, й качка наносила її повну води. А кіт каже: „Коли поклали хату, то покладімо ще й піч, щоб мені було де в зимі погрітися“. — А півень і собі: „Коли поклали хату, то покладімо ще й жердку, бо я не при звичаєний на голій землі спати“. — Та й як

уже вони ту жердку та піч поклали, тоді баран каже: „Що ви хотіли, то вже маєте; зробіть-же тепер постіль, щоб я на голій землі не ночував“. — Пішли вони до ліса, наносили багато листа, зробили постіль і для барана, й для свині, для вола. Тоді віл каже: „Тепер ходім, назносім собі всякої поживи“.

Порозходилися вони всі, кожде, взялося роздобувати поживи для товариства. Волови та баранови — кукурудзи сухої, сіна, соломи просяної дістали; свині — картоплі, буряків нарили; качці — буракового листа наносили, ячменю, проса багато; котови — миший ловити допомогли, горобців; півневи — зерна поназбиравали різного, хробаків усяких. Наносили вони всього того досить, зро-

били собі сани та й стали складати. Що на сани покласти не можна було, на себе взяли; віл із бараном тоді запряглися, кіт уперед побіг, підстрибуючи, качка на сіно та лист вгніздилася, а свиня з півнем слідом ідуть, господарства спільного доглядають. Поскладали вони все те в порядку, посідали та й сидять у теплі та добрі. Кіт на печі сидить та мурчить, півень на жердці виспіває, качка в воді хлюпоцється, а свиня простяглася на постелі, лежить і рохкає. На дворі мороз та шквиря, а в них затишок і їсти є що.

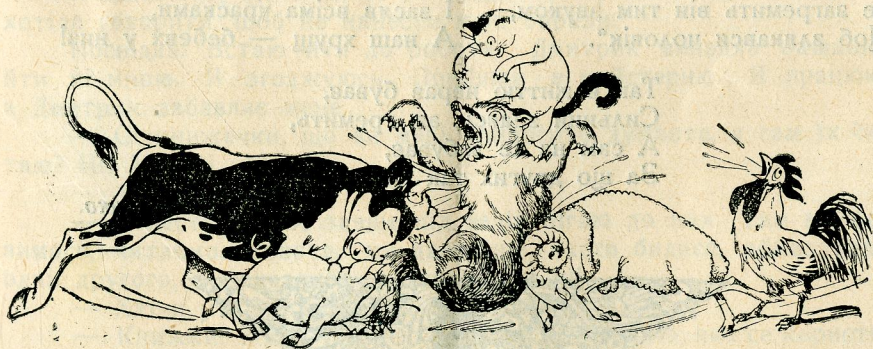
Аж ось бігла повз їх хату лисиця, вчула, як півень виспіває „ку-ку-рі-ку“, „ку-ку-рі-ку“, й захотілось їй курятинкою поласувати. Зупинилася, кортить її, та в хату піти боїться, бо чути, що там не один півень, а крім нього

ще хтось гомонить. Метнулася тоді вона по лісі, найшла медведя та вовка й каже: „Я надибала цілий скарб. До нашого ліса забрила ціла ватага тварин із села — там чути голос півня, качки та й ще когось... Так ходім, розділимо їх проміж собою. Я візьму півня та качку, а ви вибирайте собі, кому що до вподоби“.

— „Ну ходім, ми з ними розправимося по своєму“.

— Підійшли вони до хатки й почали турбуватися, кому поперед іти в хату. Лисичка подумала й каже: „Як що йти, так не кому іншому, як медведєви. Він найдужший і найхоробрійший. Іди, медведю, а ми тут постережемо“.

— „Як іти, то й іти“, — каже медвідь, і посунув до хати. А тут його тільки й ждали. Віл як кинувся на

нього, довбнув його рогами і почав перти до стіни; баран розгнівався і ну штовхати медведя під боки; свиня кинулась його гризти; кіт стрибнув медведєви на голову, щоб очі видрапати, півень як закричить, що є сили „ку-ку-рі-ку“. Медведєви й в очах потьмарило, зібрався з силою, рвонувся з хати та й побіг у світ за очі, не оглядаючись. А лишиця й вовк бачуть, що не переливки, та за ним... Тільки їх і бачили. А віл зі своїми товаришами ще довго жили в хатці, гуртом працюючи та про спільне добро дбаючи.

Хрущ і метелик.

(Байка).

Хрущ з метеликом раз стрівся,
Посідали на листки
І спір вскорі розгорівся,
Тай почались балачки:

„Як я злечу — так Хрущ каже —
Як над ухом загуду...
Ніхто й носа не покаже,
Ша — як в церкві — ні дуду...“

А мотиль що? Хай над ухом
Пролітає весь свій вік,
Не загремить він тим звуком,
Щоб злякався чоловік“.

„Твоя правда, Архихруще,
Чиж мене у тім винить,
Що брениш ти від нас дужче,
А в нас краска лиш манить?“

„Краска — краса, та що з того“,
— Став навчати далі Хрущ —
„Пропадеш з тим, як без того,
Як розібешся об куц“.

В тім стряс вітер галузками,
В воздухах мотиль завис
І засяв всіма красками,
А наш хрущ — бебєвх у низ!

Так в життю нераз буває,
Сильний здаєсь, аж гремить,
А сам на се забуває,
За що других так ганить.

П. Люпенко.

ДМИТРИК.

(Докінченне).

II.

— Мою розмову з мамсю Дмитрик зрозумів. Він зрозумів, що в моїх словах було багато правди. Зрозумів, що я йому бажаю добра. Се скріпило наше приятелювання, а книжки, що я згодом приніс — завершили його.

Дмитрик зразу кинувся пильно до читання. Та з початку йому се вдавалося тяжко. По перше, що він зле читав; по друге, що не розумів багато таких слів, як: спис, гетьман, овид і т. д. Я поправляв його під час читання і за кілька вечерів Дмитрик читав не запиняючись. Що до незрозумілих слів, то я попросив підкреслювати їх, а потім як я був вільний — пояснив їх.

Дмитрик хутко виявив свою проворність — я хутко переконався, що все, що він читає, він розуміє. Раз приходжу на сніданне і що zobачив? Дмитрик скинув сорочку, налив у велику миску холодної води з колодязя та й миється, далі починає натирати груди і решту тіла тою холодною водою. Мати починає нарікати на нього.

— От ще чого не було — видумав! Простудитися хочеш? Мало ще я грошей на тебе витратила? То тільки мабуть на лікаря бракує?!

— Я добродушно засміявся і пояснив, що се корисне для здоровля. Се загартовує його тіло... Дмитрик теж постарався виправдати себе.

— Я читав про Петруся, він також так робив собі тай нічого йому злого не було і се мені сподобалось — говорив тоном певним себе.

Я завважив, що мамі се не сподобалось, але нічого більше не хотіла говорити, щоб не нанести мені образи.

Поснідав. Встаю йти до роботи. Дмитрик виявляє бажання йти зі мною. Я згоджуюсь. Прийшли в майстерню. Я працюю, а Дмитрик забавляє мене.

— Сі книжечки, що ви мені приносите, думаєте, я сам їх читаю? Ні! Ми усі читаємо.

— А хтож ті усі?

— А пастушки. Я завше під вечір бігаю до них. Там ми бавимось, читаємо. Знаєте, ми давнійше часто билися, обмазували один другого, прозивалися. А тепер уже ні!

— Хтож у вас такий лад завів?

— Книжки! Ми почитаємо собі тай подумаємо, яка се користь, як хлопці живуть у згоді — от і пригадаємо, як ми вчора роздерли сорочку Василеві. Зробиться нам ніяково і шкода і ми постановили більше сього не робити.

— Молодці, хлопці! Ти завтра вечером приведи їх до мене, дам вам усім дарунків. Дмитрик усміхнувся, обіцяний дарунок ще більше захопив його.

— Знаєте, ми вчора гралися в «Янкеля». Андрій зістав «Янкем», ми дразнили його, а він був вельми сердитий.

— Я почав поясняти Дмитрикови:

— Як що ти зістався в забаві побідженим — тобі не повезло, дай противникови натішитися. Колись ти теж будеш побідником. Схочеш, будеш з нього кепкувати. По друге, Дмитрику, гра привчає нас до терпеливості. От як тобі прийдеться, як будеш жити, — то не все гладко і добре йтиме. Бувають теж невдачі, а забава привчає нас спокійно їх і терпеливо переносити. Життє — се теж забава, але инакша.

Дмитрик ще довго розказував мені різні свої пригоди.

— — — — —

На другий день явилось до мене чотири пастушки з Дмитриком. Він наче отаман проворний та сміливий. Усі в чистих, хоч стареньких одержинах. Босі ноги помиті — чисті. Мене здивувала ся їх охайність, якої я перед тим не помічав. Дмитрик і тут зробив мені несподіванку. Пояснив се явище.

— Ті пластуни-вовки, що жили літом у лісі, казали, що треба бути завше чистим, що можна ходити в старій одержині, аби вона була чиста й полатана.

Я похвалив хлопців, що вони все, що добре, переймають. Виніс кожному по книжечці, по жмені цукорків і по медівникови. Вони почали дякувати мені, а я попрохав їх ще залишитися та й розказати дещо з свого молодого життя.

Дмитрик, як я помітив, вів себе якось незрозуміло, а головню — сміявся частенько в кулак. Аж у кінці вихватив із Василювої кишені фляшку горілки та й поставив на стіл. Усі підняли голосний регіт.

— Ану вгадайте, чого ми принесли сю фляшку сюди?

Се мене оголомило. Фляшка горілки? Чи не по традиційному прийшли сі хлопці до мене? Я не знав, що казати. Тимчасом хлопці, преспокійно їли цукорки — приглядалися до портретів Шевченка. Хмельницького, до картини — Візд Богдана Хмельницького у Києві. Остання скупчила всю їх увагу. Їм вельми сподобалися козацьк-коні, зброя, одіж. Їх очі аж світилися. Алеж горілка? Нарешті я попросив, щоби сказали, навіщо принесли її і де дістали.

— Як ми йшли до вас, — почав Андрій — перед нами їхала підвода з трьома п'яними людьми. Згодом ми зауважили, як з воза висунулася фляшка горілки. Ми підняли її і постановили нічого не казати п'яним власникам, що на возі співали та лаялися. Ми сю фляшку горілки й принесли сюди на суд.

— Ви знаєте — запитав я — що горілка робить тільки шкоду людям, а не користь?

— Знаємо! — гримнув Дмитрик. — Василів батько не багато горілки. Василь розказував нам, що виробляє його батько будучи п'яним. Аж страх! Як на дворі тепло, то Василь утікає з хати.

— Отсе добре, що ви розумні! Горілка — се найбільший ворог людей! Пам'ятайте се, мої дорогі! Найбільше лиха через неї родиться. От і в сій фляшці є теж частинка того страшного лиха! Щож ми будемо тепер робити з ним?

— Судити! — загули хлопці. — Судити!

— Як судити?

— Як усіх лиходіїв! В суд ї! Судом!

— Вибирайте судіїв! — прокуратора, оборонців. Прокуратор се той, що обвинувачує, оборонець се той, що обороняє.

Вибрали Дмитрика прокуратором, Василя оборонцем.

— Шкода від горілки всім відома і мені нема чого обвинувачувати її — сказав прокуратор Дмитрик.

Василь заявив:

— Користи з горілки я не бачив — тільки лихо і через те не можу її обороняти. Можу порадити тільки людям і товаришам обминати її і не брати ніколи в рот.

По нараді постановою вийшла така:

Фляшку горілки присудив суд до смертної кари через розбитте. Виконання має наступити за п'ять хвилин при участі всіх і мене.

За гять хвилин мало наступити виконання присуду.

Андрій ніс фляшку горілки, обмотану ганчіркою, а решта хлопців була охороною. Підійшли під дерево, один із хлопців викопав під деревом ямку. Всі усталися. Дмитрик віддав команду: Бий! а потім гукнули усі: «Смерть лихови!» Фляшка вдарилася об пень дерева і з проразливим дзвенькотом полетіла в ямку. Зараз ямку засипали.

По сьому хлопці зробивши нараду, винесли постанову — написати надмогильний напис. Попрохали виконати се мені.

Я взяв, прочистив кору на дереві і написав хемічним олівцем: — «Тут поховане найбільше лихо світа» і підписав: «Вістуни красшого завтра».

По сьому ми розійшлися...

— — — — —

Після сього врочистого засуду і виконання хлопці зареклися пити горілку, як би траплялась нагода. Я їм був живим прикладом.

Часто, поки я там був, приходили до мене, — балакали по товариськи зі мною. Найбільшу радість справляв їм усякий новий примірник дитячого часопису, який вони своїми силами, склавшись,

передплатили. Дмитрик уже менше мав наган від мами. Хотів бути все добрим, корисним. За все брався, помагав мамі, татови. А вже найбільшу потіху мала мама, як почула, що Дмитрика чужі люди хвалять і своїм дітям ставлять на приклад.

От тепер Дмитрик ріс зі своїми товаришами на розумних, пожиточних громадян, а не на «волоцюгу», як часто казала його мама.

Свиня в упряжи.

Один цирковий кльовн мав приучену свиню. Вона була досить велика і при тім дуже сильна.

Дуже часто запрягав він ту свиню в маленький візок на двох колесах і виїздив зі своїми діточками на прохід.

Ціла юрба народу збігалася, щоб подивитися на те диво. А кльовн того тільки й хотів. Він використовував сю нагоду і розказував різні дива про свою свиню та запрошував на вечір до цирку, де цікаві зможуть побачити різні штучки, які буде показувати його свиня.

Подав С. Л-а.

Квітка.

Весело квітоньки в полі рябіють,
Їх по ночах напуває роса;
Сонця проміні ласкаво в день гріють,
Люба всім людям їх ніжна краса.

Квітоньки люблять, як їх колихати
Вітер пічне, з ним розмову ведуть;
Люблять, як бджілки й чмیلی волохаті
Мід з них збираючи, радо гудуть.

Бачать вони раз: у малім віконці,
Котрим гляділа вязниці стіна,
Виросла квітка не знаючи сонця,
Блідозелена, похила, сумна.

Квітки жаліють сестрицю самітну:
„Кинь стіни темні, ти в них пропадеш,
Ходи на простір, на луку оксамитну,
Між нами ти щастє та радість знайдеш“.

— Ні, — відповів він, — хоч весело в полі,
Хоч убирає вас гарно весна,
Але не хочу я иншої долі
І не покину сирого вікна.

Ви, як і перше, своєю красою
Будете вільних людей розважать,
Я ж тішу вязня, що долею злою
Волі позбавлений, мусить страждать.

Я тут цвиту для того, хто кохає
Волю, за неї він муки терпів;
Він на мене поглядить тай згадає
Пишну красу своїх рідних степів.

З російської збірки Плещеева — переклав В. С.

Когут і лисичка.

(Байочка за Е. Понюшевою).

Одного разу сидів когут разом із курми на бантині, коли нараз підходить до нього лисичка-сестричка і тихим, підлесливим голосочком говорить:

— Слухай, любий друже, я хочу тобі передати приємну новину...

— Якуж то таку новину? — питає когут.

— Таку новину, що ти не будеш тямити себе від радости... Ось у чім справа: Всі тварини, і четвероногі, і риби, і гади рішили, що від нині ми всі будемо жити в дружбі, як братя... Злізай із своїми курми з бантини з повним довірем. Будемо побратимами, як подобає добрим сусідам і старшим знакомим. Но, спускайся мерщій, я маю дещо тобі переказати...

— О, я дуже щасливий довідатися як там і що — відповів когут.

— Так чомуж ти не спускаєшся?

— Зараз, — промовив когут, окинувши зірким поглядом околицю. — Он там далеко я бачу...

— Що таке ти бачиш?

— Я бачу з пів тузина собак, які стрімголов біжать сюди!.. Запевне вони біжать дружитися з тобою, лисичко...

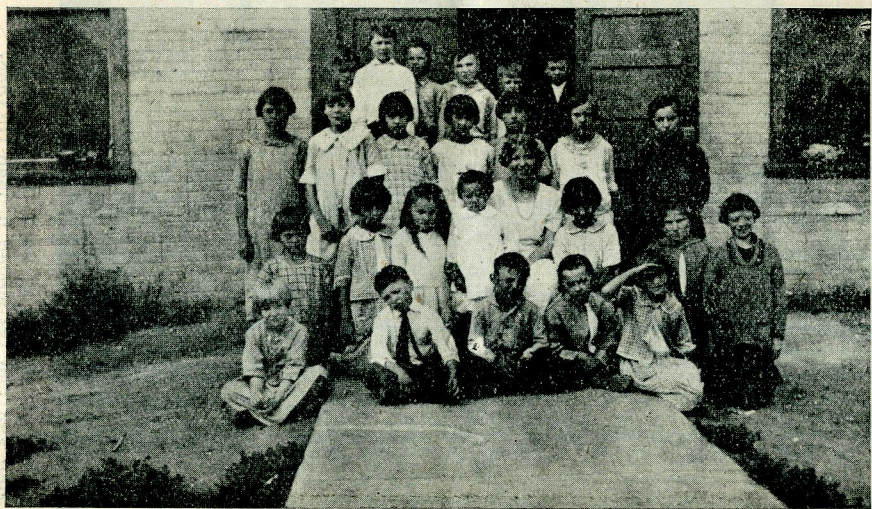
Почувши сі слова, лисичка-сестричка не довго думаючи, пустилася що духа утікати... Стільки її й бачили.

З рос. пер. Г. С.

Наші діти в Канаді.

Чи вам спадає коли на думку, любі читачі «Світика», як широко та далеко розкидано наших людей? Чи згадуєте ви коли — про тих своїх братів та сестер, що спільною долею своїх батьків, закинуті ген аж за океан у безмежні степи Канади? А коли ви читаете такі цікаві оповідання та романи Купера, Майн Ріда та інших писателів, чи уявляєте собі, що там серед тих прерій живе багато ваших братів Українців? Чи не дивно вам, що по тих самих преріях, де блукав колись «Шкіряна Панчоха», де «Орлине

Перо» так зручно викручувався з усіх своїх пригод, де вели свої війни сміливі індіанські князі, — там тепер наші українські діти спокійно пасуть худобу, ходять через пустельні ще прерії до школи і їм не загрожує вже небезпека, що в лісі чатує на них лютий дикун, який запопавши дитину, зніме з неї скальп. Мабуть серед вас знайдеться ще не одна така запальна голова, яка по прочитанню всіх отсих цікавих пригод, бажала би й собі податися до тих сміливих та благородних Індіан.

Минулося. Тепер кожного, хтоб подався до Канади з мрією розшукати серед пустельних прерій табори Індіан, — спіткалоб прикре розчарування. Змінили вже свій вигляд безмежні прерії, по яких бігали табуни диких коней. Замість тих живих табунів, ви тепер скорше побачите могутнього залізного коня, що викидаючи огонь зі своєї пащі, летить по сталевих рельсах, які міцним поясом

стягують груди незайманої і непроходимої колись прерії. Не доведеться вам місяцями самотно блукати степами, поки знайдете табір

Діти з «Рідної Школи» у Форт Віліам у Канаді.
Угорі учитель сеї школи п. Іван Пігуляк,

Індіан. Тепер користуючись мапою та послугами залізного коня, ви скоро опинетесь, при бажанню, в тім таборі, що його зовуть тепер «резервами». А там ви побачите і тих могутніх колись індіан-

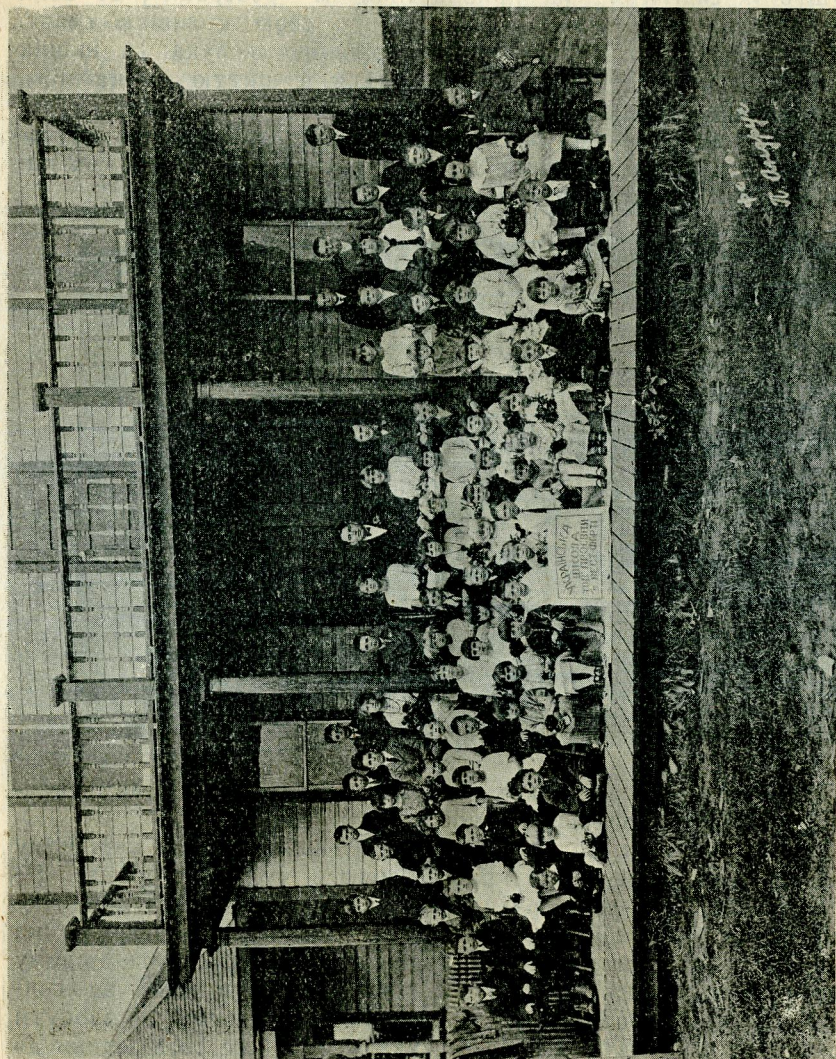
ських вождів, що кермували самовладно своїм народом, перед якими колись усе хилилося та яким усе корилося. Тепер їх голови похилені низько в задумі та покорі перед сильнішим побідником, яки і примушує їх сидіти в тих призначених їм «резервах», де вони тільки згадувати та мріяти можуть про свою колишню славу. І замість того, щоби вправлятися в стрілянню з лука та інших військових штук, — вони вправляються в шиттю «мокасінів», а їх жінки вигаптовують ті мокасіни коралями і продають культурнішим завойовникам, на втіху вередливих красунь, що обуюють у них свої тендітні ніжки і виступають у них по м'яких килимах своїх мійських, модерно уладжених кімнат.

Та може тепер зацікавить вас більше доля рідних вам українських дітей, які прийшли на місце Індіан.

Багато з наших людей тікаючи від тяжких негод у рідному краю, старалося знайти собі красшу долю в чужих сторонах. Не мало таких шукачів виїмігрувало до Канади. Одні з них виїмігровували на завше і забирали з собою всю родину, прощаючись на віки з рідною Галичиною. Другі сподівалися ще повернути до дому і їхали тільки на заробітки до багатшої країни та рідко здійснювали їх мрії про поворот; того багатства не так легко було здобути і в красшому разі батьки спроваджували пізніше свої родини до себе, а не мало ще знайдете ви в Галичині і таких родин, які мають батька десь у Канаді і тільки згадують про нього. Не весела доля чекала наших переселенців у Канаді. Приїхавши туди батьки відразу бралися до тяжкої роботи, а діти й собі бралися допома-

тати їм, чим могли. Не веселе життя було в перші часи для старших, не радісне воно також було і дітям. Батько цілий день був при праці на полі, мати господарювала дома, а старші діти мали

Діти Української «Рідної Школи» у Вест Форт Віліям у Канаді зі своїм учителем Іваном Пігуляком.

або доглядати менших, або пасти худобу. Пасти худобу було не тільки скучно й важко, але часом і небезпечно. Широко-далеко навкруги малого пастуха розстелилася прерія, гола, безмежна, ви-

горіла від сонця пустеля. Далеко розбрилася по тій прерії худоба, а діти ховалися від пекучого літнього сонця в гущаві осикових лісів. Там вони знаходили захист від сонця, але не завжди були в безпеці; по тих лісах ховалося також не мало вовків та всякого іншого дикого звіра і не раз доводилося малим пастухам зустрічатися з неприємними сусідами; та діти потрохи звикали давати собі раду в небезпеці.

Скучно було нашим малим переселенцям. Навкруги батьківської ферми розстелилася безкрая прерія, що своєю пустельністю наганяла сум на душу. Сусідів близько не було. В Канаді не живуть оселищами, де одна хата близько коло другої і де завжди

можна гукнути на приятеля, щоб біг з тобою бавитися. Для того, щоб побавитися з приятелем, треба йти кілька миль аж до другої ферми. Добре, коли родина була велика і коли були більші чи молодші брати або сестри, — тоді не було скучно, але коли близько не було інших дітей, то доводилось бавитися з якимись звірятами, чи самому бігати не далеко коло хати, бо забігати десь далеко в прерії було небезпечно. Потрохи одначе прерії заселялися, густійшали ферми, більшало дітей і почали будуватися то там, то тут школи. Стали наші діти ходити до шкіл, та тільки не до своїх українських, а до чужих англійських, бо в Канаді панують Англіїці і треба було вчити ту мову і те, чого хотіли господарі; і хоч і не подобалось се нашим дітям і хоч не багато вони розуміли з початку з тої чужої науки, але по трохи призвичаювалися і звикали. Прикро було батькам Українцям, що їх дітям і тут у далекій чужині, де всеж життя видавалося вільнішим ніж у себе дома, доводилося вчитися чужого, а своє по трохи забувалося. Почали батьки дбати про те, щоб дітям була змога навчитися і своєї рідної мови

і своєї рідної пісні і історії рідного народу. Потрохи то там, то тут позасновували »Рідні школи«, і діти крім англійських лекцій мали ще в позашкільні години і лекції українські. Нашим дітям доводилося більше вчитися, як англійським, бо коли ті мали вільний від навчання в англійській школі час, то українським дітям доводилося використовувати його на науку українську. Та не нарікали на те наші маленькі переселенці. Вони багато з малку бачили всякої кривди і горя, а тому й розуміли, що своє наймиліше і найдорожше. Українські учителі старалися полегшити нашим дітям науку, старалися, щоб їм було весело вчитися свого рідного. Улаштовували дітям концерти, вистави, різні забави, то що. І навіть за океаном, серед чужих людей, закинуті в пустельні прерії, вони добре пам'ятали, хто вони і чиєї вони матері діти.

Не мало наших дітей знайшло собі працю і по канадійських містах. Канадійське місто теж мало чим подібне до наших міст. Воно скорше нагадує нам велике село чи містечко, тільки красше улажене, з красшими хатами, та навіть по більшості з електричним освітленням. По містах, де було наших людей більше, будували вони собі »Народні Доми«. В тих »Народних Домах« знаходили собі розвагу старші, але мали її і молодші, а головню по тих »Народних Домах« були також і Рідні Школи, де і мійські діти мали нагоду навчитися свого рідного.

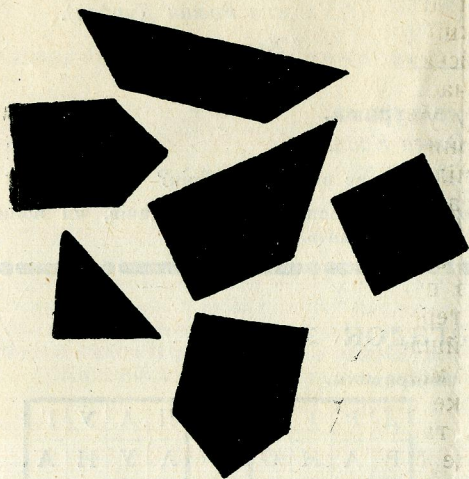
Отак живуть, любі читачі, ваші брати та сестри далеко за Океаном. Ділять вони в чужому краю горе і радість зі своїми батьками, учаться чужого, але і свого не забувають. Не забувають вони й того, що далеко в рідному краю багато їх братів та сестер; згадують вони про них і просять, щоб і ви про них пам'ятали та не забували.

Діти з Саскатону, з Йорктону, з Форт-Віліяму та з Вест Форт-Віліяму переказували вам через мене, любі читачі, що вони про вас часто думають, що вони люблять вас і Неньку Україну, якої дітьми вони почувають себе і там за Океаном і за якої щастє, коли виростуть, стануть поруч із вами до спільної праці.

Харитя Кононенко.

Загадки.

Ану діточки, хто з вас уложить з тих осібних частинок хрест? Можна відбити на осібний папір, вирізати і так укладати. В другому числі буде поміщено як такий хрест повинен виглядати.

Загадка складова.

(Уложив С-к).

Я, тиш, ка, Вар, ди, бут, Фі, ни, дель, Ал,
гу, са, О, де, си, Кор, ви, тай, На, ка, чі,
Рі, вар, Ір, ля, Нар, фі, Ан, фе, є.

З порозкиданих складів зложити 10 слів, яких початкові букви, читані з гори в низ, дадуть імя й назвиско поета, якого 10 літні роковини смерти святкуємо в тім році.

Значінне висказів:

1. Ріка на Сибірі.
2. Імя дівчинки.
3. Гори в Америці.
4. Укр. славний графік.
5. Місто в Спол. Державах.
6. Народ, що тепер веде війну з Фран-
7. Гори в Азії. [цузами.]
8. Де уродився Франко.
9. Звідки походив Наполеон.
10. Головний порт України.

Льогогриф.

(Подав Т. Дмитренко).

Зійшлося дві шелестівки
Вкраїнської азбуки
І зговорилися вони,
Чи не зробить їм звуки.

„Давай спробуємо!“ -- на те
Подальша шелестівка.
„Лише потрібна ще буде
Між нами голосівка.

„Візьми ти праву сторону,
Я возьму ліву знову;
Між нами-ж полишм вільну
Для гостя пристанову“.

Приходить голосівка „и“,
Стає по середині —
І ось дістали назву ми
Для члена у родині.

Потім між ними стало „о“ —
І ось слівце крилате:
Співає мати про його
Дрімучому дитяти.

Коли-ж прийшло у гості „я“
То вийшла річка славна —
На ній українського князя
Столиця стародавна.

ПАВЛО РОСИПКИЙ.

Загадочна візитівка.

(Уложи́в Роман Дурба́к).

Хто є сей пан?

Важна телеграма.

(Уложи́ла О́льга Кабля́к).

Чити ви славу жепе ред плат у нас вітик нас ейрік?

Хто відчитає сю телеграму — нехай зараз поспитає своїх родичів, чи вони зробили се. А коли ні — то нехай зараз се зроблять.

.....

Розвязки загадок з ч. 4.

Магічні квадратики.

С	П	І	В
П	И	В	О
І	В	А	Н
В	О	Н	А

П	Л	І	Д
Л	Е	Д	И
І	Д	Е	М
Д	М	М	И

Д	Р	І	Б
Р	А	Н	О
І	Н	Д	Я
Б	О	Я	Р

П	Л	У	Г
Л	У	Н	А
У	Н	Д	О
Г	А	О	В

Ломиголовка фігуральна.

Олесь, Кравченко, Вілінська, Костельник, Млодніцька, Калинець, Дмитренко, Данильчук, Хронович, Магир.

Загадка фігуральна.

Ого, рало, ляк, Зиз, гак, хто, ома, Сара, дяк. — Цілість: **Галя з Закомаря.**

Географічна загадка.

Арабія. Тамбов. Пратер. Канада. Валдай. Колима.

Шарада: Господиня.

Фігуральна загадка.

Кости. Іва. І. Т. Кит. Вікно. -- Цілість: **Світик.**

Загадки.

1) Глиняний горнець. 2) Вітер. 3) Риба. 4) Грамофон. 5) Когут.

Добрі розвязки надіслали:

Роман Мельник, Марійка і Оленка Михаліхи, Оля і Левко Каблаки, Борис Вітошинський, Маріян Савуляк і Галя Головацька.

Премікс: „Бж оли“ одержав через льосованне Борис Вітошинський в Перемишлі.

КУПУЙТЕ

та прочитуйте всі кни-
жечки, що їх подаємо до
Вашого відома на сьому
місци.

НОВІ КНИЖКИ

ЗАКЛАДАЙТЕ

собі домашні бібліотечки
і старайтеся зібрати
в них усі твори дитячої
літератури.

Вже вийшли друком і продаються по всіх книгарнях такі нові книжечки видання «Світа Дитини»:

Вільгельм Буш

„БЖОЛИ“

або

Жумм — бжінь — брум.

Се дуже смішні пригоди одного пасічника — Тимка Крутя — з бжолами й одним малим збиточником Мирком. Хто читав Максима і Марка — той мусить прочитати також і «Бжолі» — а насміється при тім доволі.

Книжечка має 136 образків, які пояснюють зміст.

Ціна 1 прим. стоїть — 1 зол.

Марія Загірна

„Історія про Галю, Лялю, Цюцю, Кицю і Ціпу жовтеньку“.

Ся книжечка призначена для наших наймолодших читачів, яким читати її буде мама або татусь. Написала сю книжечку пані М. Грінченкова так гарно й приманливо, що кожда дитина по кілька разів денно просити буде кожного дома, щоби читали їй історію про маленьку Галю.

Книжка складається із 4 частин:

В 1 части описане Галине господарство, яке складається з рябої цюці, біленької киці і жовтенької ціпки. На самім вступі Галя сама представляється читачам

В 2 части представлені пригоди старої квочки з малими ціпочками.

В 3 частині веде нас Галя до свого городця, який сама скопала тай засадила.

В 4 части описана подорож Галюсі в гостину до старенької бабусі.

Книжечка має 37 сторінкових образків відомого українського графіка Віктора Цимбала.

Ціна 1 прим. стоїть — 50 сот.

„ЯПАНСЬКІ КАЗКИ“.

Є се збірка, зложена з 10 найкрасших японських народних казок, які переклав на українську мову добрий знакомий всіх читачів «Світика» — Антін Лотоцький.

В тій книжечці є такі казки: 1. Криниця молодости. 2. Урашіма й черепаха. 3. Скупар і харчівник. 4. Краб і малпа. 5. Горобець із розрізаним язиком. 6. Зачарований чайник. 7. Стрілець лисів. 8. Дві жаби. 9. Про Мовсину та водяну потвору. 10. Собака та кіт.

Зміст і форма сих казок так прегарні так, що становити муть приємну лектуру для малих читачів.

Образків є 4. Сторін 32.

Ціна 1 прим. стоїть — 40 сотиків.

Василь Софронів
„СВЯТО ВЕСНИ“

сценічний образок на 2 дії зі співами та хороводами.

На таку сценічну картину ждали від довгого часу різні діточі театральні гуртки, головню в Канаді, де при кожній »Рідній Школі« є добре зорганізований театральний гурток дітвори. »Свято Весни« своїм небуденним та високопатріотичним змістом надається до вистав з нагоди всякого рода свят, і не лише в часі Великодних Свят, але в кожній порі року.

Прегарну ілюстрацію музичну до сеї картини скомпонував Ігор Лісовик (псевдонім визначного українського композитора).

Всі аматорські гуртки повинні конечно дати виставу сеї картини. Ноти подані в тексті. Ціна 1 прим. стоїть — 90 сотиків.

П. Волобуїз
„МЕНІ ТРИНАЦЯТИЙ МИНАЛО“

Сценічний образок на 1 дію.

Є се епізод із життя Тараса Шевченка, з року 1825, коли то він кидає дім батьків і йде в світ перед себе людей шукати, »щоб добру навчили«.

Ся картина надається для гуртків старшої молодіжи в часі Шевченківських роковин, а може також дуже підходить для вистав з нагоди знесення кріпацтва (панщини), яку то хвилю святкує український народ по нинішний день.

Всі аматорські гуртки в краю повинні із сею песою конче познайомитися і взяти її у свій репертуар. Ціна 1 прим. стоїть — 40 сотиків.

Осип Маковей
„ЯРОШЕНКО“

історична повість з часів гетьмана Сагайдачного.

Се вже IV видання сеї прегарної повісті, з ілюстраціями Миколи Бутівича. Окладинку рисував Павло Ковжун. Сторін 260. Ціна 4-50 зол.

Жадайте сих книжечок по всіх українських книгарнях і кооперативах у краю.

Головний склад сих книжечок:
Накладня Михайла Таранька
Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

Пригадка.

Видавництво »Світа Дитини« й »Молодої України« просить о надсилення передплати за сей рік. Помимо двократних зазивів — дуже мала скількість осіб які одержують обі газетки — сповнили свій обовязок. Отсим просимо в послідне всіх наших довжників до вирівнання належитостей за обі газетки.

Адміністрація.

○ ○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○ ○

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.